

| HERBERG DE GODELIEVE |

santermans+cielen architecten

Luk Santermans
Jochen Cielen
Lange Koepoortstraat 49
2000 Antwerpen
tel 03 231 49 63

gsm LS > 0498 50 03 66
gsm JC > 0496 47 54 27
sc-a@pi.be

BEPERKTE STUDIEOPDRACHT
HERBERG DE GODELIEVE | GISTEL
Open Oproep 2003

santermans+cielen architecten

Luk Santermans, Jochen Cielen, in samenwerking met,

Bureau Bouwtechniek voor Architectuur

Thomas Janssens, landschapsarchitect

Giedo Driesen, Erik Dewulf en Mark Jansen, architecten

Raymond Van Soens, ir-architect

- I **UITGANGSPUNTEN | NIEUWBOUW**
 - INTENTIES
 - STEDENBOUWKUNDIGE OPTIES
 - OMGEVINGSBEELDEN
 - ARCHITECTURALE UITGANGSPUNTEN
 - DE WOONEENHEDEN
 - GEMEENSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN
 - MATERIAALGEBRUIK
 - STABILITEIT
 - TECHNIEKEN
 - SIMULATIETABEL

- II **UITGANGSPUNTEN | RESTAURATIE**
 - INTENTIES
 - HUIDIGE TOESTAND
 - AMBITIES
 - TECHNISCHE & ARCHITECTURALE AANPAK
 - FOTODIJKAGE
 - RAMING

- III **VOLUMESTUDIES**

- IV **PLANNEN | SNEDES | GEVELS**

- V **PERSPECTIEVEN**

- VI **CONCEPTNOTA | OPENBARE RUIMTE**

- VII **TEAMSAMENSTELLING**

- VIII **PROCESPLANNING**

- IX **BIJLAGEN**

INTENTIES

De huidige situatie waarbij de herberg wat verloren staat is duidelijk voor verbetering vatbaar. De moeilijkheid schuilt echter in het balanceren tussen bouwen en weglaten: het bouwen van voldoende vierkante meters om een sociaal huisvestingsproject te kunnen realiseren, het weglaten van gebouwen om voldoende openbare ruimte over te houden.

Ons inziens moet de nodige aandacht besteed worden aan het afstellen van het programma van eisen om tot een optimaal resultaat te komen. De verregaande stedenbouwkundige eisen vragen een op maat gesneden gebouw waarvoor een goede communicatie en samenwerking tussen bouwheer, architect en overheidsinstanties noodzakelijk is.

STEDENBOUWKUNDIGE OPTIES

In het programma van eisen wordt duidelijk gesteld dat de open binnenruimte zoveel mogelijk bewaard moet blijven. Het goed gevulde programma vraagt de nodige afwegingen tussen het belang van het individuele en het gemeenschappelijke. Er werd gezocht naar een inplanting van gebouwen die een zo klein mogelijke footprint zou achterlaten. Opdat er nog voldoende gemeenschappelijke open ruimte zou overblijven die een aanzienlijke meerwaarde kan opleveren voor het centrum van Gistel werd er gezocht naar een schaalverkleining. We hebben daarom gezocht naar kleinere, kwalitatieve wooneenheden met een hoge densiteit. De nadruk ligt echter volledig op de individuele woonkwaliteiten met woningen die zowel contact met de straat als zicht op het binnengebied hebben. De architectuur staat als het ware in dienst van de vormgeving van de openbare ruimte. De gemeenschappelijke tuin, het groeperen van de voordeuren van de verschillende types en de ontsluiting ervan via de gemeenschappelijke galerijen zijn kleine maar belangrijke aanleidingen tot sociaal contact.

In een tiental maquettes en talrijke schetsen werden de volumes bestudeerd, en ingepast in de bestaande context. Na veel proberen zijn we afgestapt van het zadeldak, door de vereiste diepte van het gebouw werd een schuin dak al snel veel te monumentaal t.o.v. de herberg en binnentuin. We hebben daarom gekozen voor een plat dak met "strategische hoekafschuiningen". De omliggende gebouwen kunnen ook niet gelden als referentie wegens de grote mate van versnippering, afwijkende bouwhoogtes en ronduit valse schuine daken waarachter zich 3 volwaardige bouwlagen bevinden. Het werd ons al snel duidelijk dat we met het nieuwe gebouw zelf een uitspraak moesten doen over onze visie op de integratie in de omgeving.

De twee nieuwe volumes bevatten 3 bouwlagen. De ondergrondse parking bevindt zich praktisch volledig onder het appartementsgebouw en is bereikbaar vanuit de Tempelhofstraat.

Het sociale huisvestingsproject, bestaande uit 13 wooneenheden is opgesplitst in twee gebouwen. Beide gebouwen zijn geconcipieerd als hoekoplossingen, het vormen als het ware boeksteunen die de straatwand een beëindiging geven i.f.v. het losse volume van de herberg. De herberg blijft een op zichzelf staande entiteit, geflankeerd door de twee nieuwe volumes. Het vrijstaan van de herberg uit de straat maakt dat er twee doorgangen worden gecreëerd naar het binnengebied, met o.a. het terras van de herberg. De doorgangen sluiten aan op de fiets- en wandelas die via de Donckerstraat loopt. Door het plooiën van de gevels aan de doorgangen wordt de bezoeker naar het binnengebied geleid. De toegang tot de parkeergarage en de inkom van het appartementsgebouw worden gelinkt aan de "poort" in de Tempelhofstraat.

De herberg blijft toegankelijk vanaf de straat, hier wordt vooral gezocht naar een betere relatie tussen het interieur en het binnengebied. De herberg en de ruimte voor gemeenschapsactiviteiten zijn dan ook bereikbaar via het terras dat deel uitmaakt van het binnengebied.

OMGEVINGSBEELDEN

INPLANTINGSPLAN
aanduiding stedenbouwkundige opties

ARCHITECTURALE UITGANGSPUNTEN

Het monolithisch hoofdvolume (het appartementsgebouw) wordt gekneet en gebeeldhouwd om aansluiting te zoeken met de aanpalende gebouwen, het straatbeeld en de beleving vanuit het binnengebied. Het resultaat is een geïntegreerd gebouw dat ondanks het gevulde programma zich inpast in zijn omgeving. Het gebouw positioneert zich temidden een omgeving, het wil zich zowel conformeren als zich laten opmerken, de nuancering waarbij dit gebeurt vormt de rijkdom van de architecturale ingreep. Het kleinere volume in de Donckerstraat werd op dezelfde manier op maat van de plek gesneden.

Elf ouderenwoningen (sociale huurwoningen) werden ondergebracht in het volume aan de Tempelhofstraat. Er werd gekozen voor een galerijflat omdat men op die manier voldoende heeft aan één lift- en trappenkoker, ook kan elk appartement genieten van de open ruimte en is de leefruimte zuid-georiënteerd. Een bijkomende ouderenwoning werd ondergebracht op het gelijkvloers van de rijwoning.

Het kleinere volume in de Donckerstraat is typologisch een traditionele half-open bebouwing. Met dit verschil dat er op het gelijkvloers een appartement met tuin wordt voorzien met daarboven een duplexwoning. Het gebouw sluit qua schaal aan bij de bestaande bebouwing. De architecturale aanpak van de herberg wordt beschreven in de restauratienota.

DE WOONEENHEDEN

TYPE 1 | A1

Gelijkvloers appartement met 1 slaapkamer. De circulatieruimte wordt zo beperkt mogelijk gehouden omdat de woning in het midden wordt betreden. De woning is gedimensioneerd op basis van de "levenslang wonen" principes. Het appartement is voorzien van een kleine privé-buitenruimte.

TYPE 2 | A2, A3

Gelijkvloers appartement met 1 slaapkamer. De wooneenheid wordt ontsloten via de straat wat een meer privaat gevoel geeft, het appartement heeft een zeer ruime leefruimte. De woning is gedimensioneerd op basis van de "levenslang wonen" principes wat belet dat een tweede slaapkamer tot de mogelijkheden behoort. Eventueel kan er geopteerd worden voor een tweede slaapkamer, het plan is flexibel in te delen. Het appartement is voorzien van een kleine privé-buitenruimte.

TYPE 3 | A4

Hoekappartement met 1 slaapkamer. De circulatieruimte wordt zo beperkt mogelijk gehouden omdat de woning in het midden wordt betreden. De woning is gedimensioneerd op basis van de "levenslang wonen" principes. Het appartement heeft een zeer hoge woonkwaliteit, alle ruimtes, behalve de berging zijn voorzien van een raam. Het appartement heeft een privé-terras op het zuiden.

TYPE 4 | A5, A9

Appartement met 1 slaapkamer, ontsloten via de galerij. De woning is gedimensioneerd op basis van de "levenslang wonen" principes. Het appartement heeft een privé-terras op het zuiden.

TYPE 5 | A6, A10

Appartement met 1 slaapkamer, ontsloten via de galerij. De woning is gedimensioneerd op basis van de "levenslang wonen" principes. Het appartement heeft een privé-terras op het zuiden.

TYPE 6 | A7, A11

Appartement met 1 slaapkamer, ontsloten via de galerij. De woning is gedimensioneerd op basis van de "levenslang wonen" principes. Het appartement heeft een groot privé-terras op het zuiden. De leefruimte ligt meer besloten in het gebouw. Appartement A11 is een éénpersoons-appartement.

TYPE 7 | A8

Hoekappartement met 1 slaapkamer. De circulatieruimte wordt zo beperkt mogelijk gehouden omdat de woning in het midden wordt betreden. De woning is gedimensioneerd op basis van de "levenslang wonen" principes. Het appartement heeft een zeer hoge woonkwaliteit, alle ruimtes, behalve de berging zijn voorzien van een raam. Het appartement heeft een privé-terras op het zuiden.

Hoekappartement met 1 slaapkamer. De circulatieruimte wordt zo beperkt mogelijk gehouden omdat de woning in het midden wordt betreden. De woning is gedimensioneerd op basis van de "levenslang wonen" principes.

wonen" principes. Het appartement heeft een zeer hoge woonkwaliteit, alle ruimtes, behalve de berging zijn voorzien van een raam. Het appartement heeft een privé-terras op het zuiden.

Voor meer gedetailleerde oppervlaktes e.d. verwijzen we naar de simulatietabel verderop in deze bundel

GEMEENSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

De gemeenschappelijke voorzieningen in het huidig ontwerp zijn beperkt tot:

- De parkeergarage met fietsenberging voor de bejaardenwoningen en appartementen.
- Een technische ruimtes voor water-, gas- en elektriciteitsmeters in de kelder.
- De regenwaterputten in de tuin.
- De inkomhallen, trapzalen en galerijen van de appartementen.

MATERIAALGEBRUIK

Het geheel is opgevat als een zeer eenvoudige traditionele constructie.

- De kleine overspanningen van de vloeren (gemiddeld 6m) kunnen moeiteloos met welfsels of predallen gerealiseerd worden.
- De gevels zijn in eenvoudige donkerrode bakstenen. De dieperliggende galerijen worden wit gekaleid, enerzijds voor meer lichtreflectie, anderzijds als verwijzing naar de herberg.
- De afgeschuinde daken zijn voorzien in zink.
- Het schrijnwerk is in de raming voorzien in donkerkleurig aluminium.
- De inkom- en traphallen worden bevloerd met eenvoudige betontegels.
- De livings en bergingen met linoleum, de keukens en badkamers worden voorzien van eenvoudige tegels
- De terrassen zijn staalconstructies afgewerkt met een houten beplanking. De balustrades zijn in gegalvaniseerd staal.

STABILITEIT

nota opgesteld door ir. Raymond Van Soens

A | blok A : appartementen met ondergrondse garage :

1. dakconstructie : houten roostering met samengestelde houten profielen, steunend van de zijgevels naar de scheidsmuren en trapzaal, evenwijdig met de voorgevel, en waar nodig mits toevoegen van stalen profielen (voor opvang van de hellende delen). Afwerking met watervaste multiplex platen waarop dakisolatie en dakbedekking.
2. vloerplaat 2de verdieping : wordt voorzien in gladde voorgespannen betonwelfen, met overspanning 5 en 6 m evenwijdig met de voorgevel. Plaatselijk aan de trap met ter plekke gegoten beton (ev. ten dele met breedvloerplaten). Aan de galerij loopt de constructie door, met draagbalk in het verlengde van de scheidsmuur, dit teneinde de voorgevel in de galerij zelf minimaal te belasten. De scheidingswanden tussen de appartementen, en de muren rondom de trapzaal worden uitgevoerd in dragende bouwstenen in snelbouw; alle andere muren worden als licht en niet dragend opgevat.
3. vloerplaat 1ste verdieping : hoofdconstructie eveneens in gladde voorgespannen betonwelfen, met overspanning 5 en 6 m evenwijdig met de voorgevel. De gevel achter de galerij wordt opgevangen met een ingebetonnerde stalen profiel boven de slaapkamers van de appartementen A1 en A2. In de inkom worden er 3 kolommen voorzien ter plekke van de dragende wand op de bovenliggende verdiepingen.
4. opvangen schuine hoek zijgevel : hier wordt op het gelijkvloerse de bovenconstructie opgevangen op de schuin staande wand naast de garage-inrit. Hiervoor wordt er in de zijgevel een opstaande betonnen ligger als binnenspouwblad gevormd, afmetingen min 19 x 180 cm, die de overkraging richting voorgevel opneemt. Deze balk wordt ter plekke van de poort opgevangen op een gevelbalk bestaande uit een ingebetonnerde en doorhangende stalen ligger, die steunt op 2 betonnen kolommen naast de garagepoort.
5. vloerplaat gelijkvloerse : eveneens voorzien in gladde voorgespannen betonwelfen evenwijdig met de voorgevel, en met voldoende brandweerstand. Het achterste gedeelte onder het terras in welfen loodrecht op de voorgevel, en op het gepaste niveau.

De gehele constructie van dragende wanden loodrecht op de voorgevel wordt opgevangen met omhoogzittende betonnen balken, die het onderste gedeelte van de scheidingswanden tussen de appartementen vormt.

De wand achter de lift krijgt alzo een totale belasting van ca 190 kN/m¹, wat een spanning in het metselwerk geeft van 6 kg/cm² gerekend op de doorlopende wand. Deze wand wordt opgevangen met een omhoogzittende balk van ca 30 cm breed op 150 cm hoog, die een doorbuiging geeft van minder dan 1/1000ste van de overspanning. Deze balk steunt op kolommen van ca 35 x 35 cm

de scheidingswand tussen de appartementen A1 en A2 krijgt eenzelfde belasting als hierboven. Daar de kolommen hier verder uit elkaar staan (7.20 m) dient hier een balk voorzien te worden van ca 30 cm breed op 180 cm hoog, steunend naar kolom van ca 30x70 cm.

De dwarswanden, die dus enkel belast worden met het eigengewicht van de gevels en voor het overige niet dragend zijn, worden boven de kelder opgevangen met ingebetonnerde stalen liggers, aangebracht tussen de vloerwelden, zodat deze maximum 25 cm onder het plafond gaan uitkomen.

6. de keldervloer wordt opgevat als algemene funderingsplaat, waarin verwerkt onderliggende verdeelingsbalken die de verschillende kolommen met elkaar verbindt. De kelderwanden worden uitgevoerd in gewapend beton, dikte 30 cm, waarmee tevens de waterdichting wordt verkregen. De aansluiting tussen de wand en de vloerplaat gebeurt met een ingewerkte stalen strip.

7. de uitspringende terrassen aan de appartementen worden voorzien in stalen profielen met open structuur

B | blok B, rijwoning : afzonderlijk gebouw met 2 appartementen :

Algemene opvatting in dezelfde zin als bij blok A :

- vloerconstructie in spanbetonwelden evenwijdig met de voorgevel, en dragend van scheidsmuur naar scheidsmuur, en waar nodig op de wand naast de trap. Welden hebben een overspanning van 4 tot 6m.

- de kelderwanden komen in beton, op een keldervloer zoals bij blok A, die tevens de algemene funderingsplaat vormt.

- het achterliggend gedeelte wordt gefundeerd op ca 1.20 m diepte, met sleuven werkend aan 1.2 kg per cm², zodat voor de draagmuren een slof van ongeveer 1.20 m breed noodzakelijk is. Deze sloffen worden met extra gewapende zolen aangesloten op de kelderwanden.

C | blok C, herberg : aanpassen bestaand gebouw :

Boven het kruisgewelf wordt een verdeelplaat in licht gewapend beton voorzien, na waar nodig herstellen van het metselwerk door opspieën van de stenen en terug aanwerken met krimprijvige mortel. De vloerplaat van de rest van de constructie wordt voorzien als plaat op volle grond.

TECHNIEKEN

SPOELING VAN DE TOILETTEN

De toiletten worden gespoeld met regenwater. Hiervoor wordt bij elke woonblok een regenwaterput geplaatst die voldoende voorraad opleveren om te voldoen aan de behoeften. Een regenwater-recuperatiesysteem dient te worden voorzien ergens op het gelijkvloers (in de tuin) en verdeelt het water naar de toiletten in de gebouwen. Hiermee kan men op leidingwater besparen. Bij eventuele droogstand of onderhoud van de regenwaterputten wordt de groep gevoed met leidingwater. Het is daarom raadzaam om per gebruiker een teller te plaatsen op het individueel regenwaterverbruik en zo de kostprijs van het leidingwater te verrekenen.

VERLUCHTING EN VENTILATIE

Voor de ventilatie van de woningen komt er extractie per woning via de natte ruimtes (WC, keuken en badkamer) en de bergingen. De bezoedelde lucht wordt natuurlijk afgezogen door de schoorsteentjes naar buiten. De onderdruk die hierdoor ontstaat, zuigt lucht aan vanuit de omliggende ruimtes. Voor de aanvoer van verse lucht in deze ruimtes maken we gebruik van ventilatieroosters bovenaan in de raamprofielen. Zo creëren we een stroming doorheen de woning. Om de koude instromende lucht en de koude ramen te compenseren plaatsen we radiatoren onder de ramen. Dit zijn paneelradiatoren. Indien er ruimtes zijn met grote ramen tot op de vloer, plaatsen we de radiatoren tegen de muren aan weerszijde van het raam of kunnen vloerconvectoren voorzien worden.

VERWARMING EN PRODUCTIE WARM WATER

Per woning of appartement wordt een individuele gaswandketel voorzien. De warmwater bereiding gebeurt m.b.v. boilers voorzien van een cv-spiraal.

REGELING VERWARMING

In de leefruimtes komt een kamerthermostaat met dag- en nachtfunctie. We stellen het systeem in op een vaste comforttemperatuur voor de leefruimte. . In de andere ruimtes komen thermostatische kranen op de radiatoren.

ELEKTRICITEIT

Per woning of appartement wordt een verdeelbord voorzien, zodat een aparte afrekening mogelijk is.

II UITGANGSPUNTEN | RESTAURATIE

Om de continuïteit van de conceptnota te bewaren hebben we ervoor gekozen de overige selectie- en gunningcriteria als bijlage toe te voegen.

INTENTIES

Na enkele bezoeken aan de site werd ons duidelijk dat de charme van de herberg grotendeels te wijten is aan het authentieke karakter van zowel het exterieur als het interieur. Het vraagt de nodige gevoeligheid om de interventies in het gebouw zodanig op te vatten dat de geest van de herberg zoveel mogelijk kan bewaard blijven. Het team van bouwheer, architecten en studie bureaus zal dus bijzonder omzichtig te werk moeten gaan.

Het ontbreken van een grondige historische studie en bouwhistorisch onderzoek, een exacte opmeting en een duidelijk programma van eisen maakt het niet gemakkelijk om nu reeds definitieve uitspraken te doen over de juiste aanpak van de restauratie. Uit onze studie is echter gebleken dat een meer geïntegreerde methode van consolidatie en oprissing aangewezen is, ook omwille van budgettaire redenen.

Hierbij willen wij een mogelijk scenario voorstellen met de betrekking tot de methodiek van de restauratie. Het scenario is het resultaat van een eerste studiefase, de definitieve versie zal moeten voortvloeien uit de samenwerking van het volledige bouwteam.

HUIDIGE TOESTAND

De herberg bestaat uit een cluster van verschillende gebouwen waarvan niet altijd even duidelijk is in welke fasen deze werden opgetrokken. Grondig bouwhistorisch onderzoek moet zeker de mogelijkheid geven om bepaalde gebouwdelen te dateren.

Het voorgebouw aan de Tempelhofstraat met de gewelfde kelders en het verhoogde volume lijkt ons het oudste deel is. De volgende fasen in het bouwproces zijn echter moeilijker in te schatten. Werd het hoofdgebouw uitgebreid in de lengte? Wanneer werden de achterbouwen toegevoegd? Was dat voor of na het bouwen van de stallen in de De Donckerstraat...

In elk geval is het duidelijk dat het geheel intensief werd gebruikt, bewoond, verbouwd. Het is dan ook een moeilijke oefening om het huidige cachet van de herberg niet verloren te laten gaan in de restauratie.

De herberg getuigt van een eenvoudige architectuur. Spijtig genoeg werd het gebouw niet altijd op een even kundige wijze opgetrokken. De hoofdvlugel aan de Tempelhofstraat is op gedegen wijze gebouwd, de aanbouwen en stallingen getuigen echter maar al te vaak van een gebrekkig vakmanschap, o.a. op het gebied van de kwaliteit en het inbinden van het metselwerk. Het valt op dat het geheel op eenvoudige wijze werd opgetrokken, technische hoogstandjes zijn er niet terug te vinden. De toenmalige bouwvakkers hebben gebruik gemaakt van eenvoudige doch adequate detailleringen. Het gebouw vertoont echter geen zichtbare fundamentele stabiliteitsproblemen, daarom is het ook af te raden om nieuwe binnengevels te metselen omwille van het onderschoeien enz. Ondertussen zijn er een flink aantal problemen ontstaan van bouwfysische en technische aard, geen van deze problemen verantwoordend echter een "harde" restauratie, een aanpak die dit gebouw ook niet zou verdragen.

AMBITIES

Consolidatie van het gebouw in plaats van verregaande restauratie vergt weloverwogen keuzes en afwegingen. Liefst zouden we helemaal niets doen buiten het vernieuwen van de technische infrastructuur en het oprissen van het interieur, maar dit zou moeilijk te verdedigen zijn naar de toekomst van de site. Wij willen ons beperken tot strategische interventies die ingebed worden in de zorg om het kenmerkende patina te bewaren. Zo beperken wij de toevoeging van nieuwe volumes tot het creëren van een sasruimte achteraan in de oksel van het gebouw. Deze sasruimte zal fungeren als distributieruimte voor de verschillende lokalen van de herberg. Het vormt de toegang voor de mindervaliden en de verbinding tussen herberg, polyvalente zaal en sanitaire lokalen. Verder wordt in de oude stalruimtes de polyvalente zaal ondergebracht, gericht op het binnengebied.

TECHNISCHE & ARCHITECTURALE AANPAK

FUNDERING

Het kruisgewelf onder de middenzone van het café staat op instorten en werd reeds lang geleden al van stutten voorzien. Wij stellen voor om in die zone een nieuwe betonplaat aan te brengen om het geheel te stabiliseren en te verankeren (zie ook nota stabiliteit). (zie foto 1)

GEVELS

Op de kopse gevel is een structurele barst zichtbaar die verder onderzocht zal moeten worden en waarvan de oorzaak dient aangepakt te worden. Hier en daar zijn gevelstenen verkankerd, deze zullen worden vervangen. Ook is het op sommige plaatsen nodig de metselwerk-lateien boven de ramen te herstellen. (zie foto 2, 3, 5)

Bovenaan de kopse gevels is het schuine vlechtwerk gedeeltelijk verdwenen, er kan voor geopteerd worden deze detaillering te reconstrueren. (zie foto 4)

Wij stellen voor om de gevel licht te reinigen en opnieuw te voorzien van een kaleilaag en een zwart-geteerde plint. Ook een behandeling tegen opstijgend vocht zal nodig zijn. Een onderzoek naar de vochthuishouding van het gebouw zal wenselijk zijn. (zie foto 6)

HOUTEN VLOEREN

Over het algemeen zijn de houten vloerconstructies in goede staat, plaatselijk is er echter zwamaantasting. De nodige aandacht voor het behoud van de verschillende balksleutels is aangewezen. Het mechanisch reinigen van de houten roosteringen wordt door ons afgeraden, wij stellen voor om het houtwerk manueel af te schuren en opnieuw te schilderen in een authentiek kleur die kan blijken uit een kleuronderzoek. (zie foto 7, 8)

HOUTEN DAKSTRUCTUUR

Het omvormen van de zolderruimtes tot gebruiksruimtes lijkt ons geen goede denkpiste. Wij zouden eerder opteren voor het behoud van de zolderruimtes op zich: de restauratie van de bestaande eiken dakspanten, het vervangen van het naaldhouten keperwerk en de recuperatie van dakpannen. Het viel ons op dat er vanaf de spanten geen ijzeren trekkers naar de gevel vertrekken, maar wel houten, dit wijst nog maar eens op de eenvoudige architectuur van de herberg. (zie foto 9, 10, 11, 12)

BUITENSCHRIJNWERK

De oude ramen, waarvan sommige met guillotinesysteem zouden zo veel mogelijk behouden moeten blijven, het al dan niet aanbrengen van dubbele beglazing, mogelijk in de bestaande ramen zal een belangrijke keuze worden. Ook de houten luiken zouden indien mogelijk zoveel mogelijk bewaard moeten blijven. Boven veel ramen zit een houten latei, grondiger onderzoek zal moeten uitwijzen of vervanging aangewezen is.

De dakgoot in de Tempelhofstraat lijkt ons in een latere fase toegevoegd te zijn geweest, dat blijkt ook uit de onderbroken detaillering van het gevelvlechtwerk in de kopse gevel. (zie foto 13, 14, 16)

INTERIEURELEMENTEN

De charme van het gebouw heeft veel te maken met de aanwezigheid van eenvoudige doch mooie interieurelementen: de zwart-wit betegelde vloeren, de houten schoorsteenmantels, de balksleutels, het authentiek 17de eeuwse hang- en sluitwerk van sommige binnendeuren, ondermeer aan het sas naar de achterbouw. Het is voor ons dan ook een uitdaging om zoveel mogelijk van deze interieurelementen te bewaren. Dit vergt ook de nodige omzichtigheid bij het leggen van nieuwe ledingen voor technische installaties, er moet vermeden worden dat er teveel gekapt en geslepen wordt in de bestaande muren. (zie foto 15, 17, 18)

NIEUWE TOEVOEGINGEN

De zone van de oude stallen aan De Donckerstraat is er het bouwfysisch gezien het slechts aan toe: zwamaantasting, slecht metselwerk, aantasting door urinedampen van dieren enz. De inplanting van de polyvalente zaal in deze zone is dan ook voor de hand liggend. De vleugel wordt voorzien van een volledig nieuwe dakstructuur en nieuwe raamopeningen, enkele oude (dichtgemetselde) raamopeningen in de Donckerstraat worden terug opengewerkt. In het stalvolume worden ook de nieuwe sanitaire lokalen ondergebracht. De nieuwe raamopeningen worden geaccentueerd door het gebruik van op de gevel liggende zwarte stalen kaders. Op die manier wordt onmiddellijk duidelijk waar er nieuwe ingrepen zijn gebeurd. (zie plannen)

In de oksel van het gebouw wordt het nieuwe toegangssas aangebracht.

FOTOBIJLAGE

8

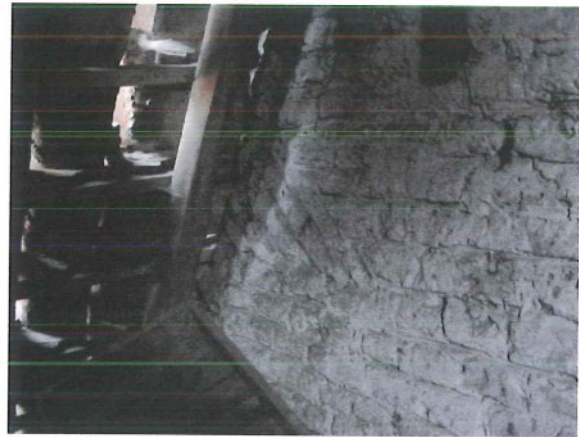
9

10

11

12

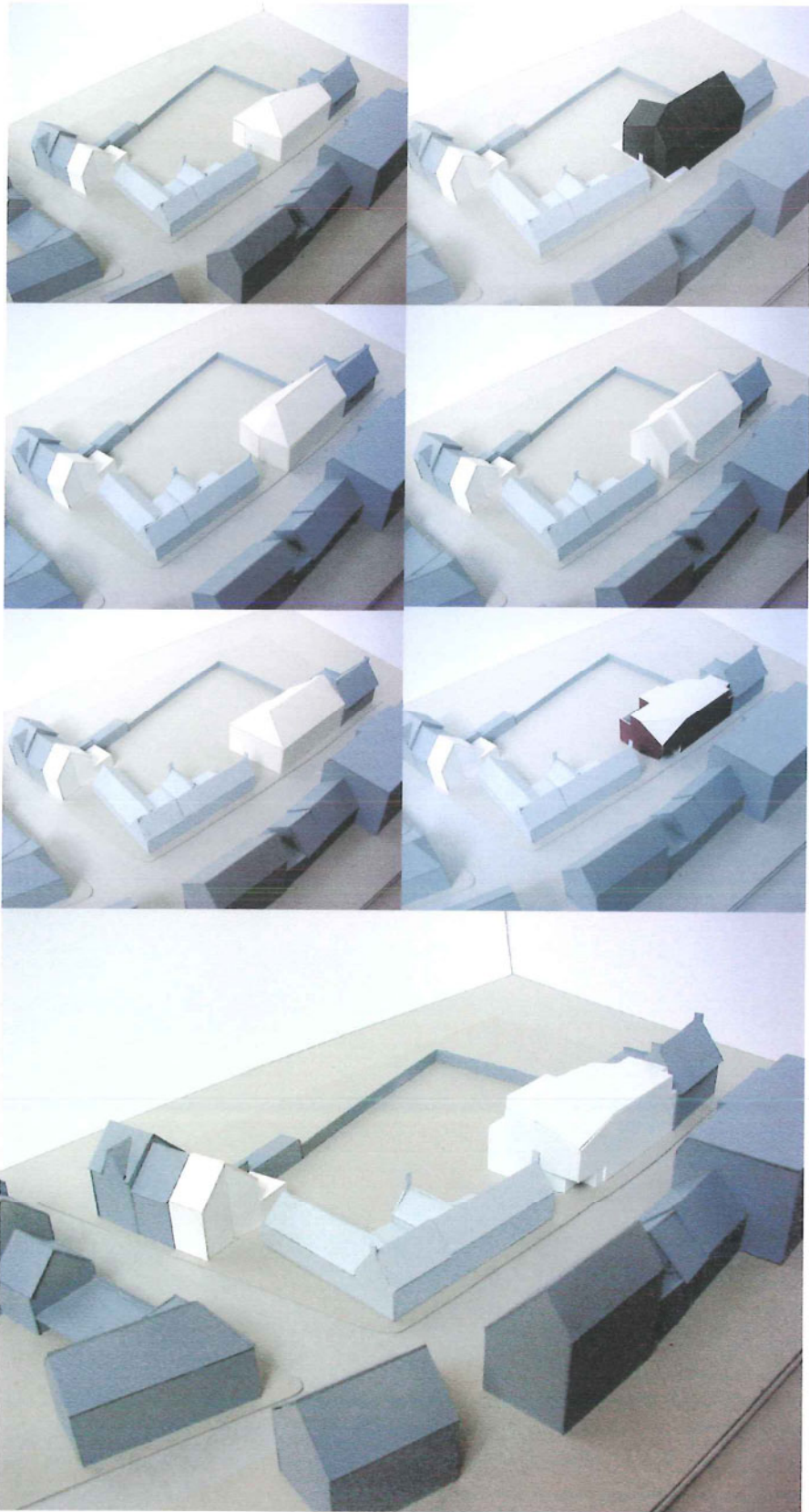

15

18

III VOLUMESTUDIES

IV PLANNEN | SNEDES | GEVELS

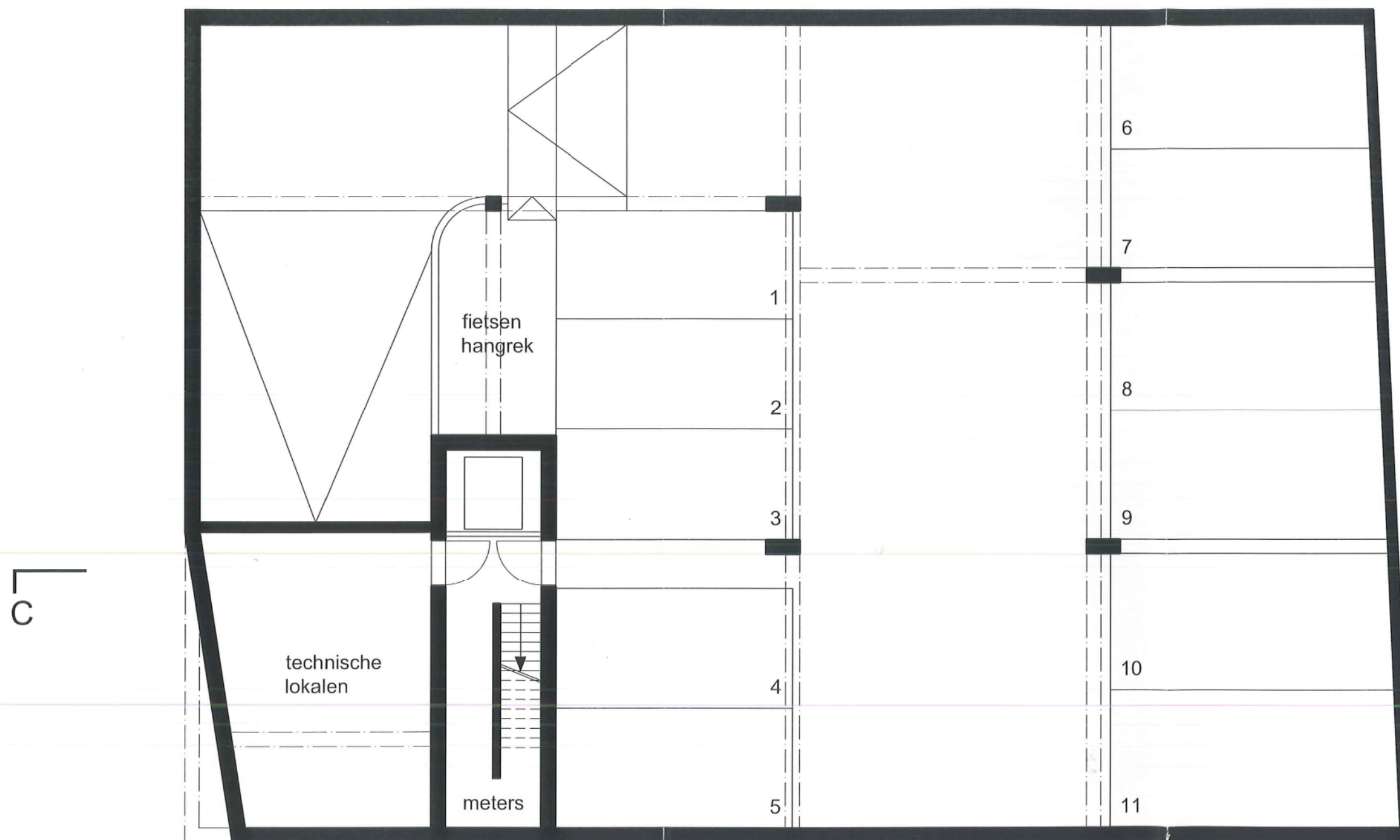
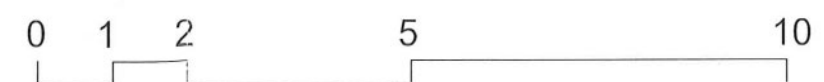
INPLANTINGSPLAN
schaal 1/250

N

DE DONCKERSTRAAT

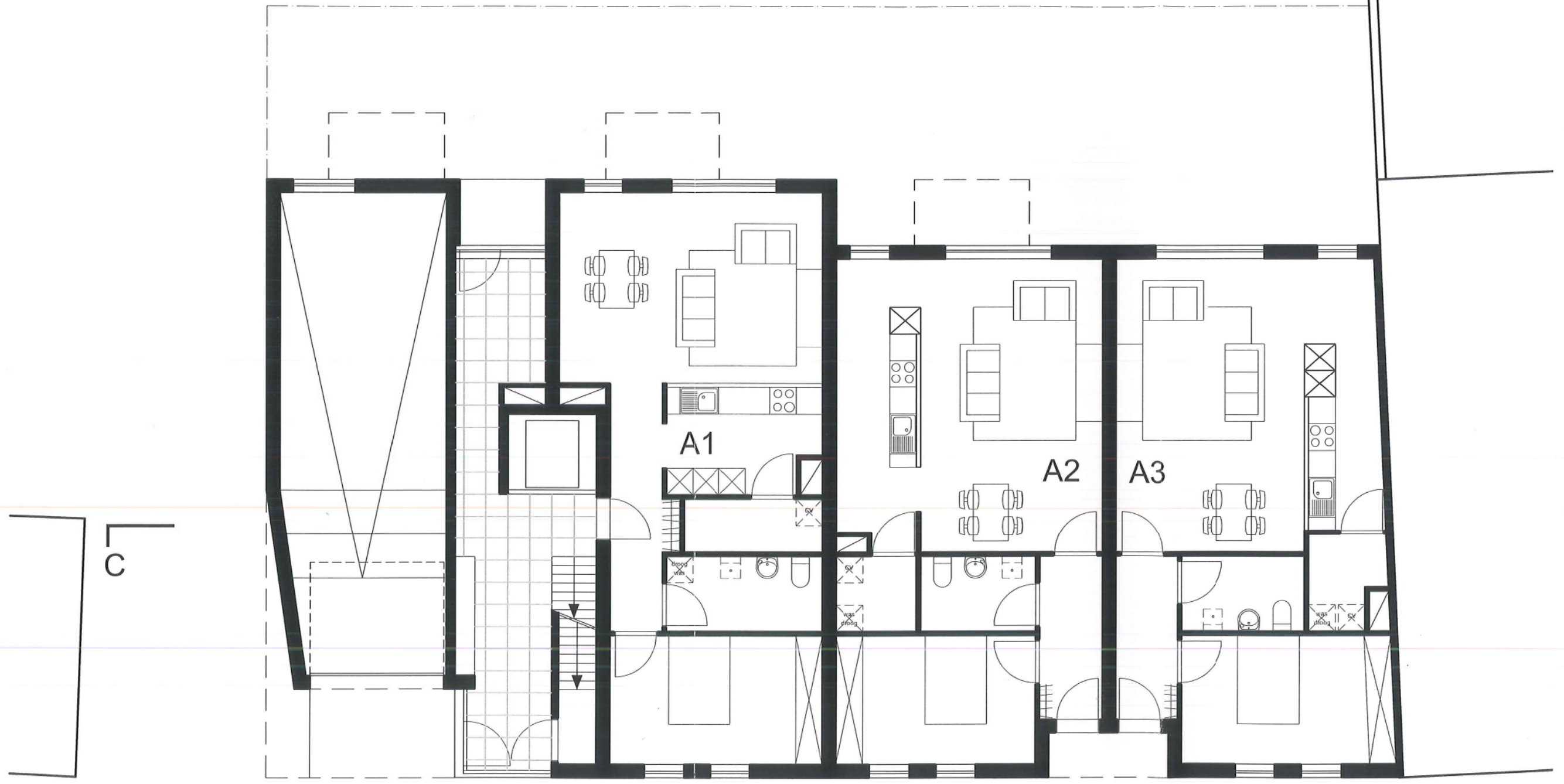
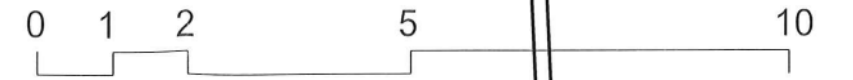
L B

L A

-1

GELIJKVLOERS
schaal 1/100

C

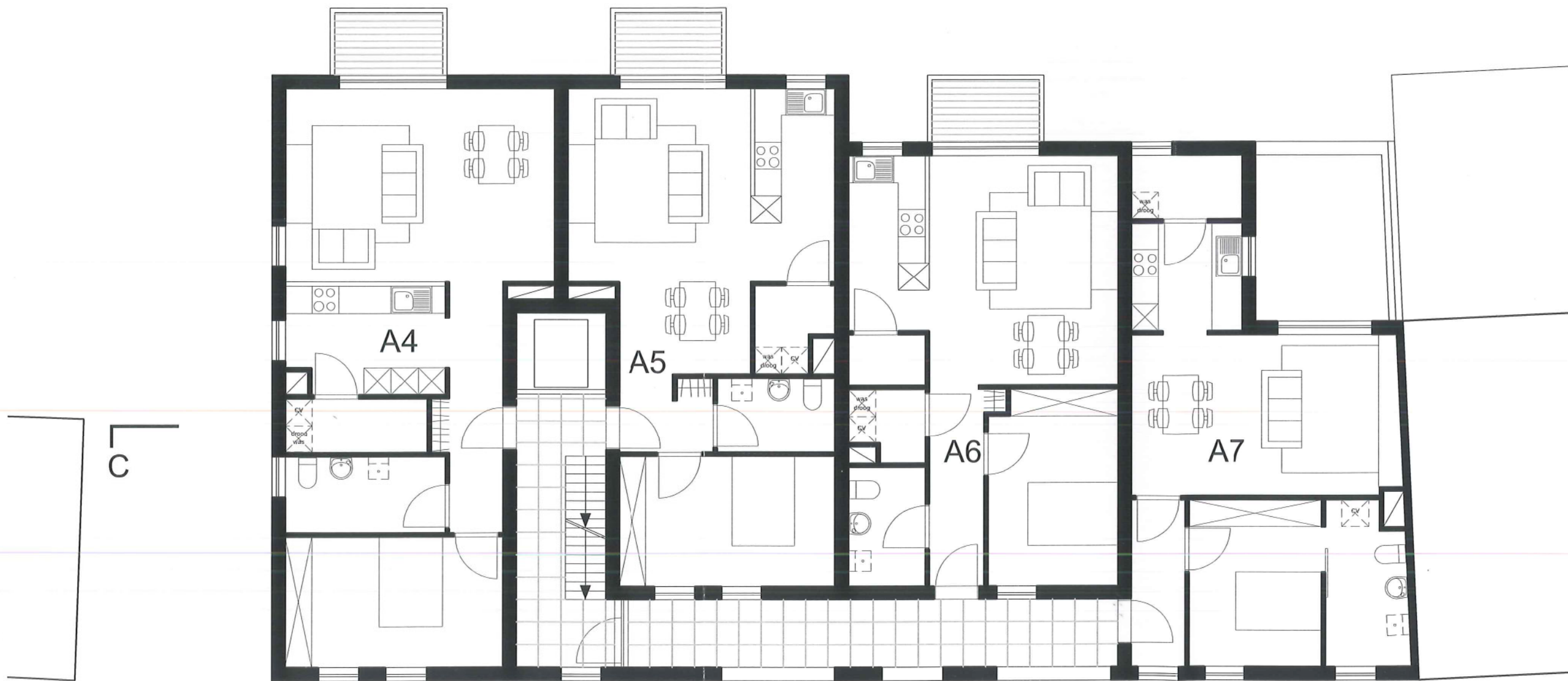
L B

L A

0

1ste VERDIEPING
schaal 1/100

C

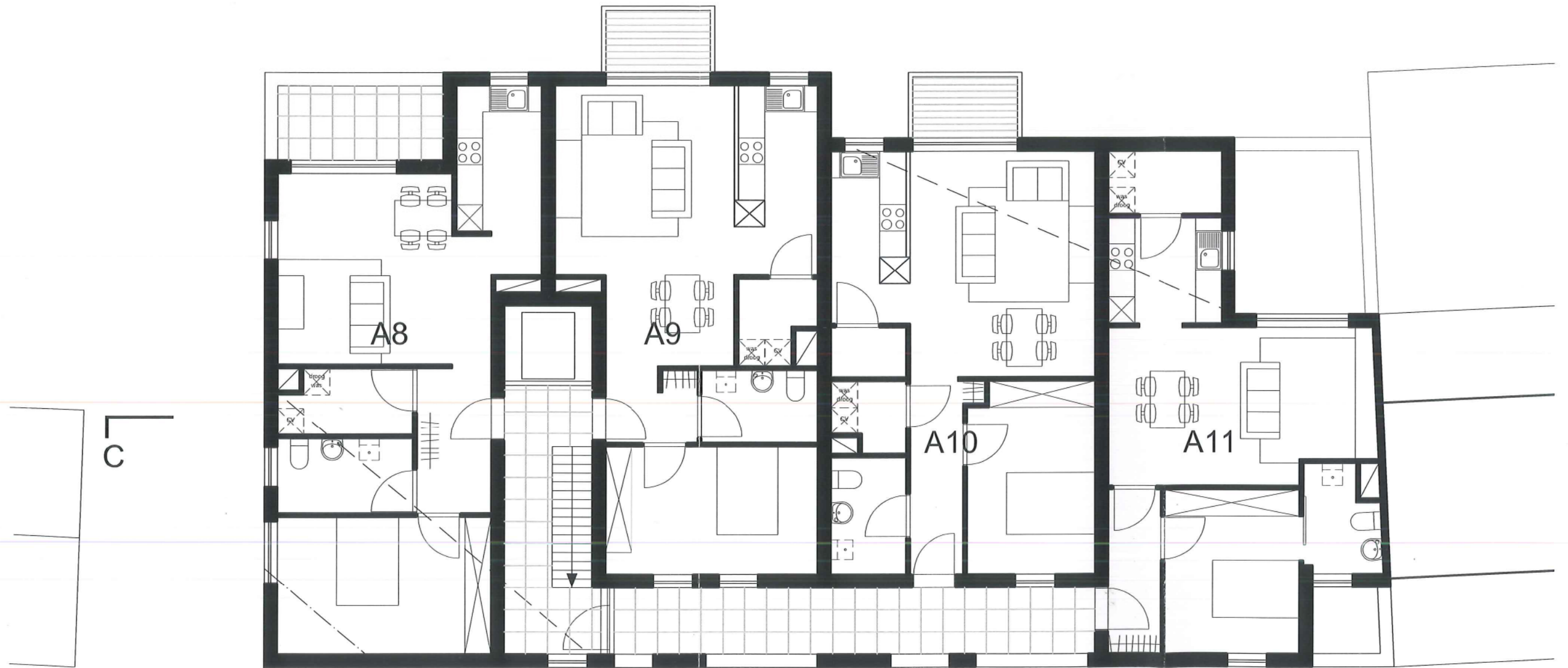
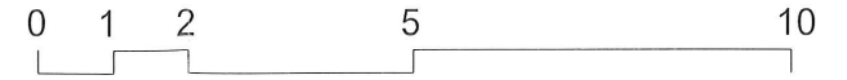
L B

L A

1

2de VERDIEPING
schaal 1/100

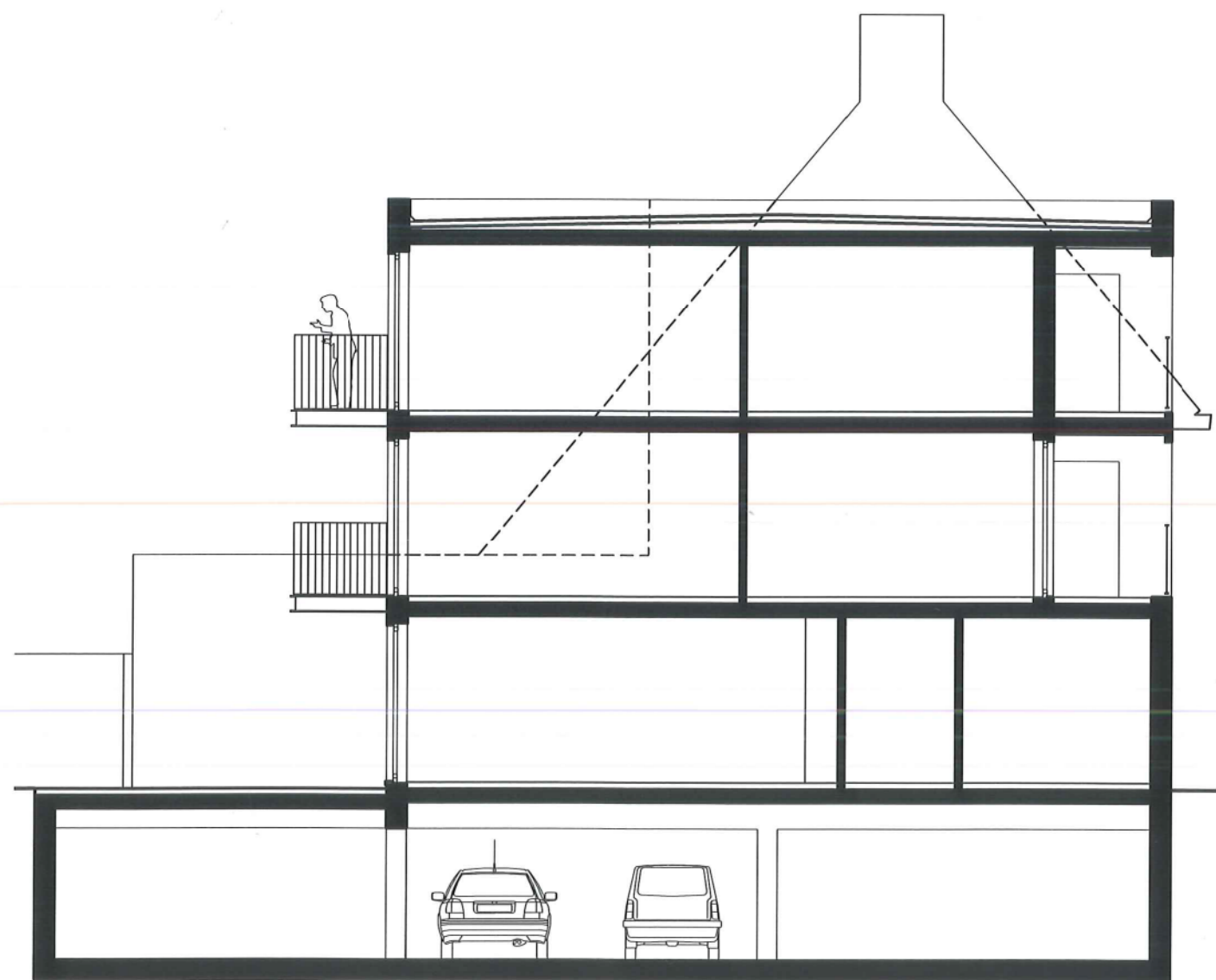
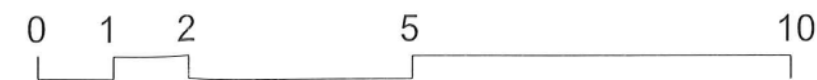
C

L_B

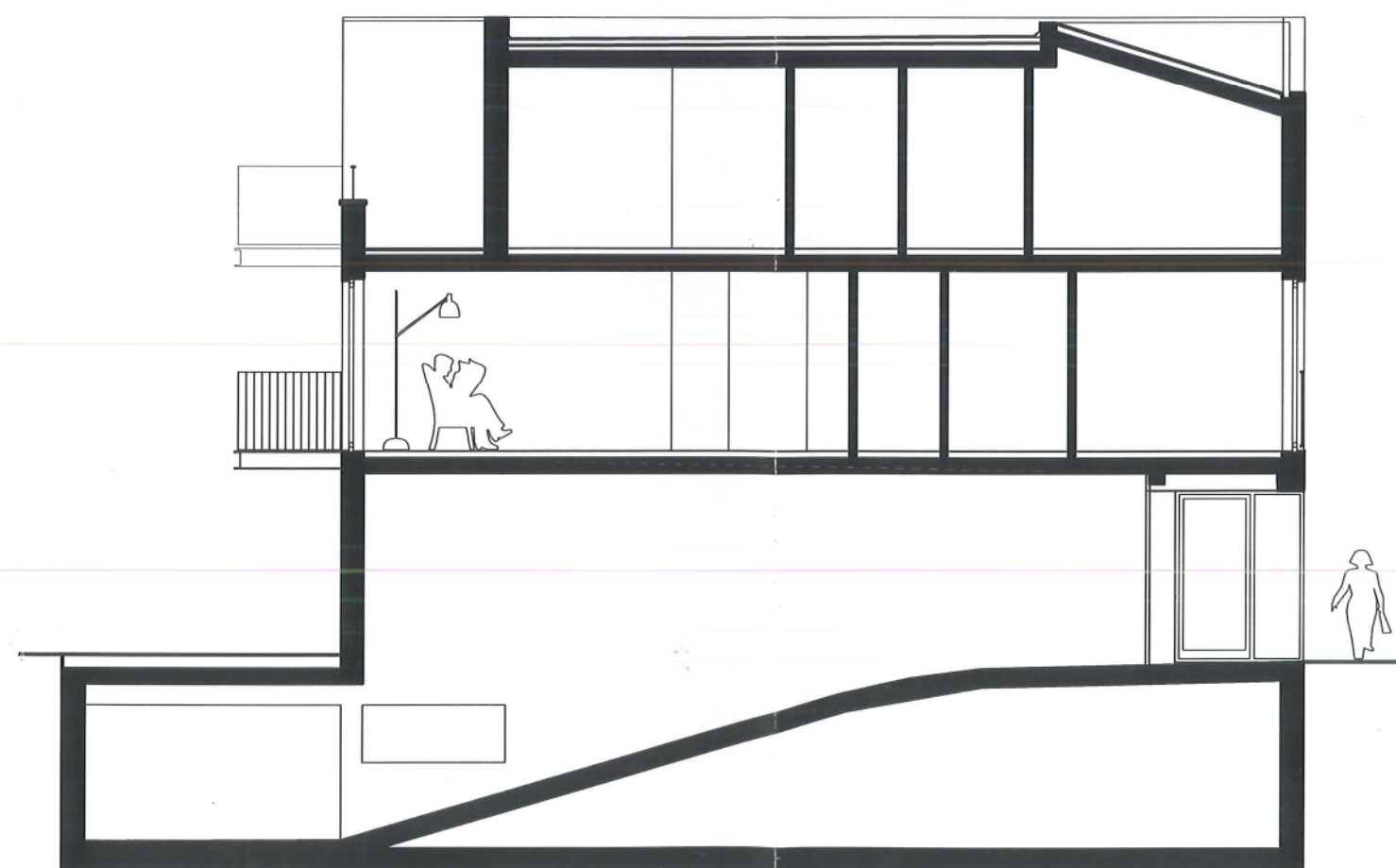
L_A

2

SNEDES A EN B
schaal 1/100

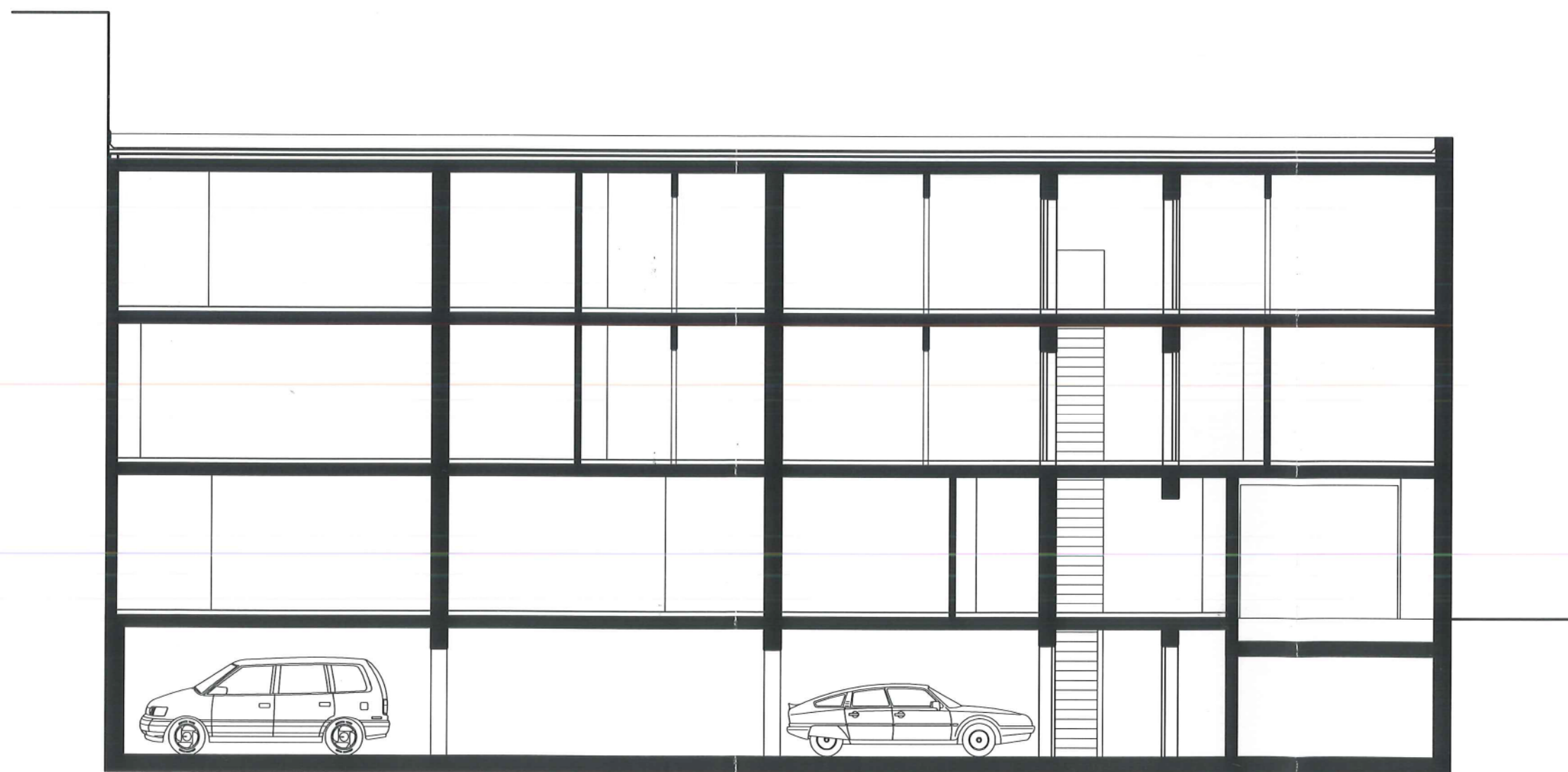
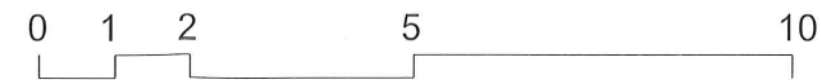

A

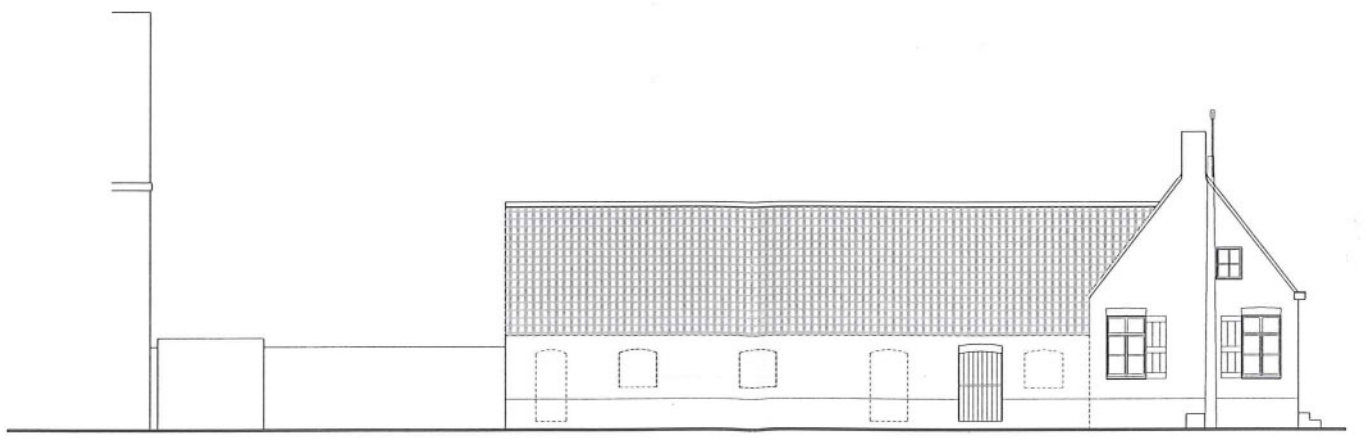
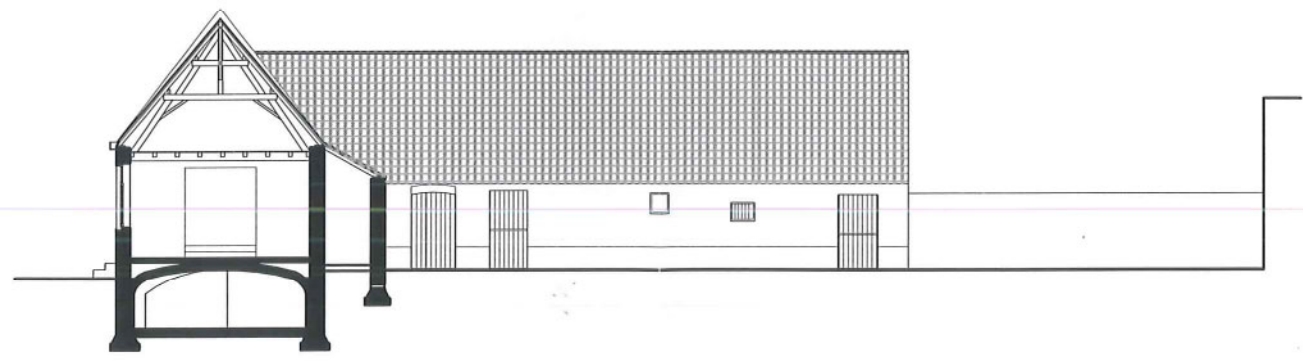
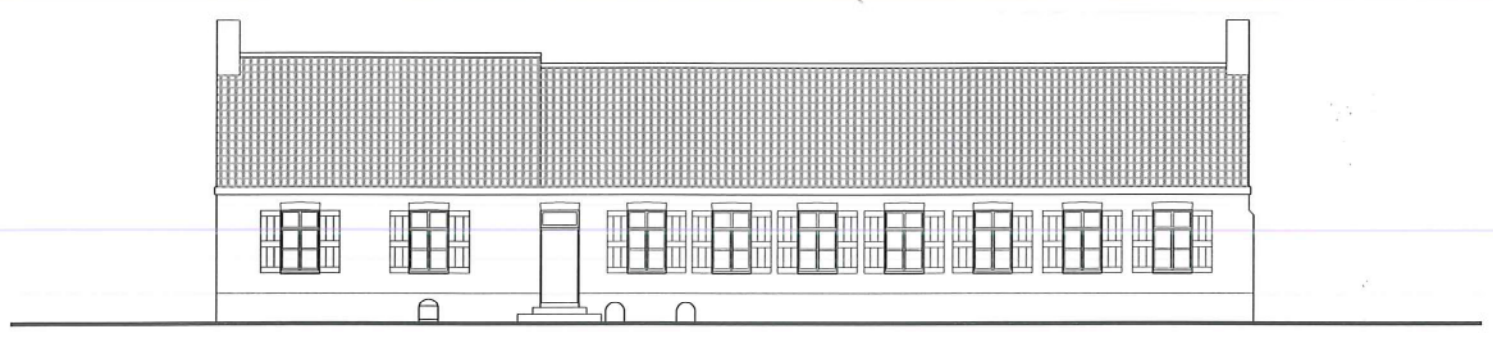
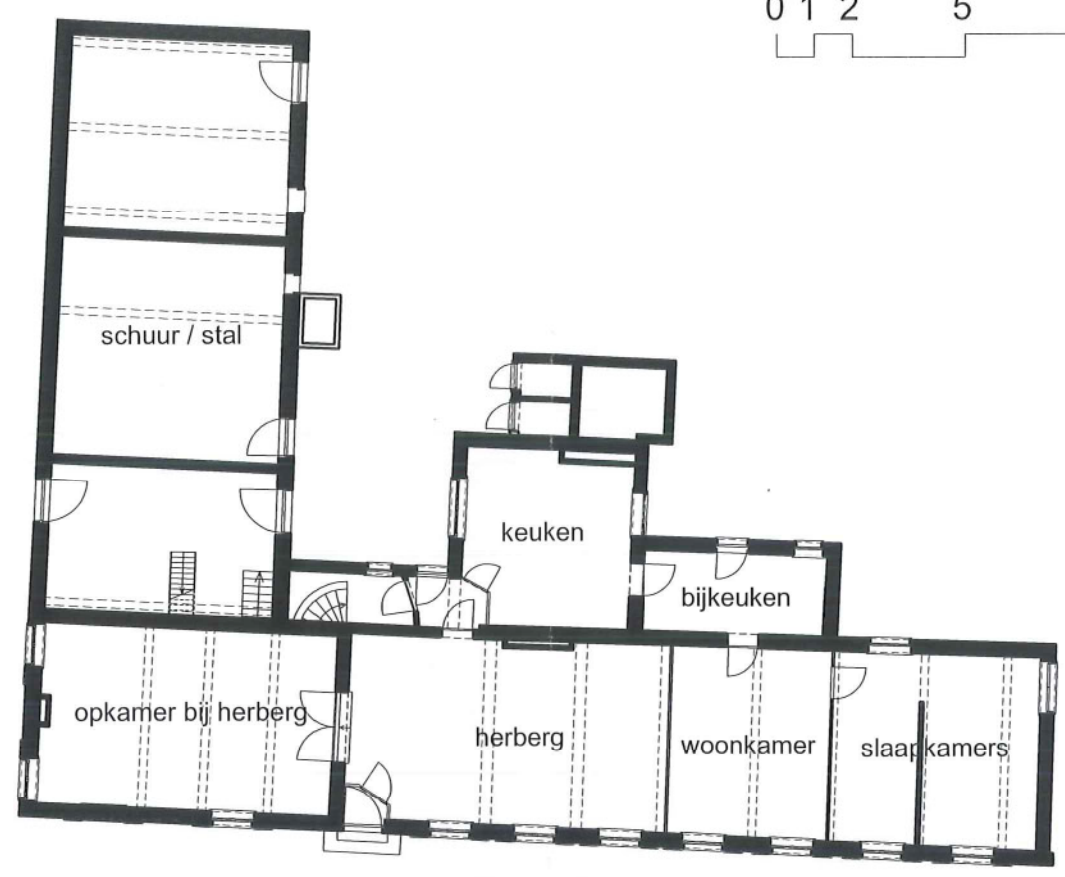
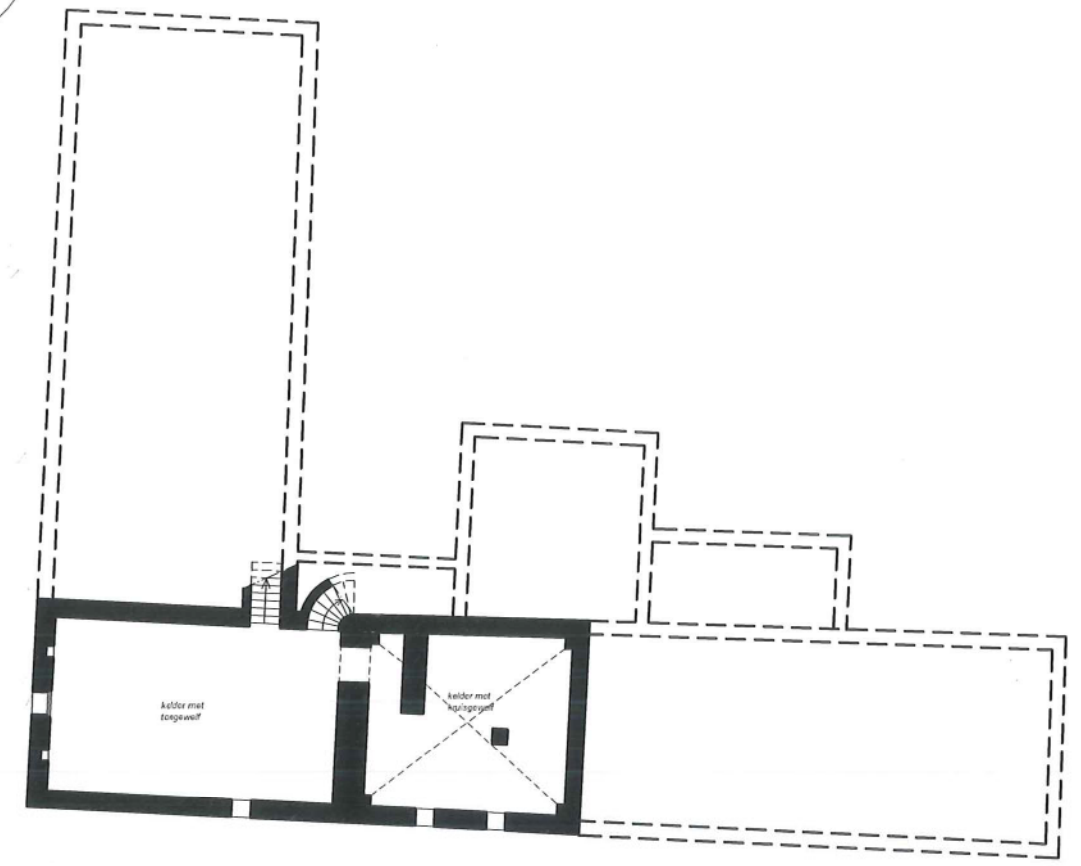
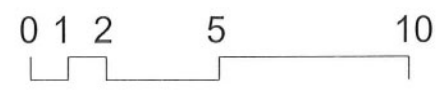
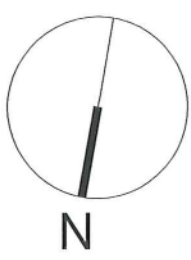
B

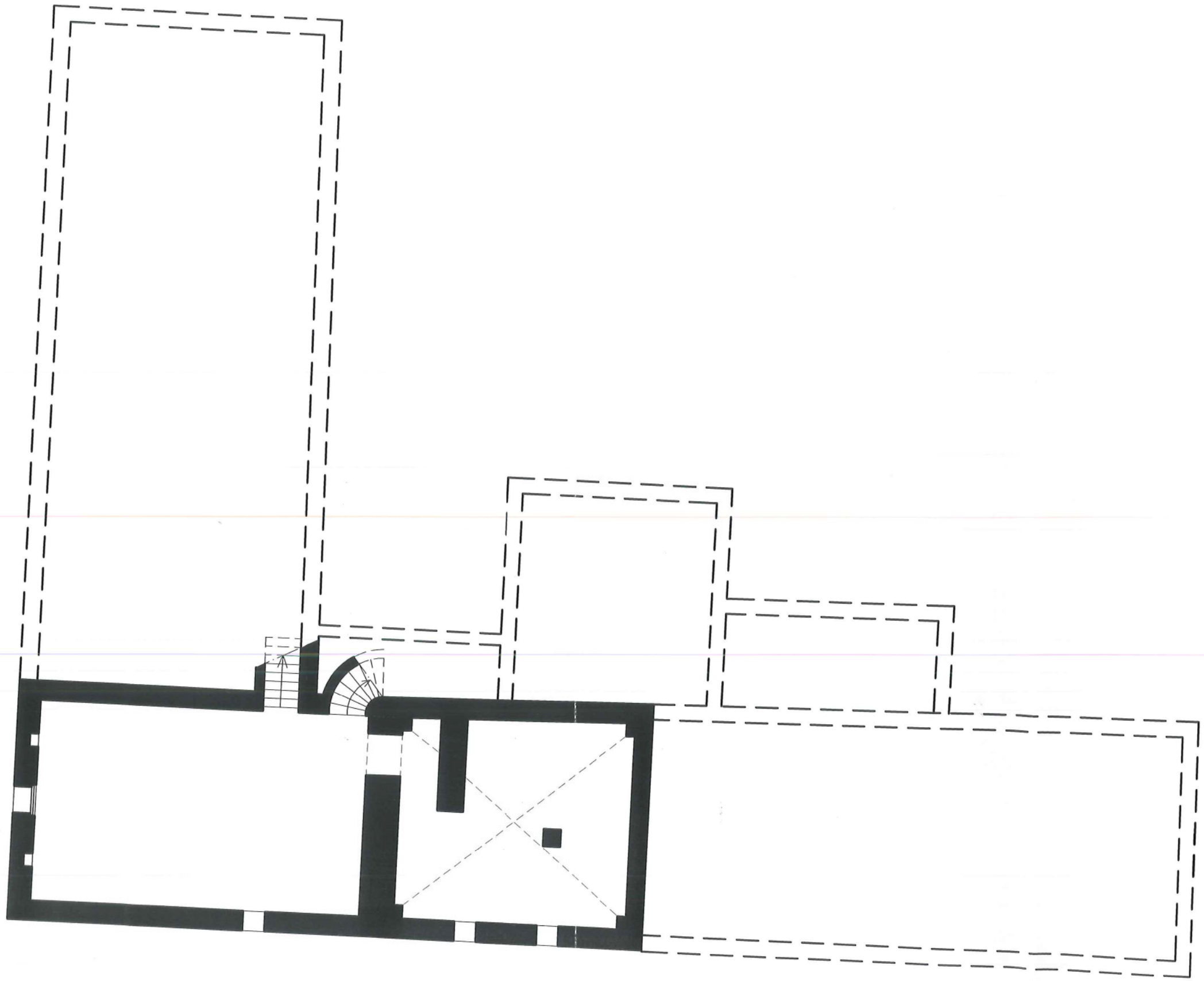
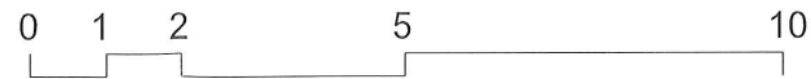
SNEDE C
schaal 1/100

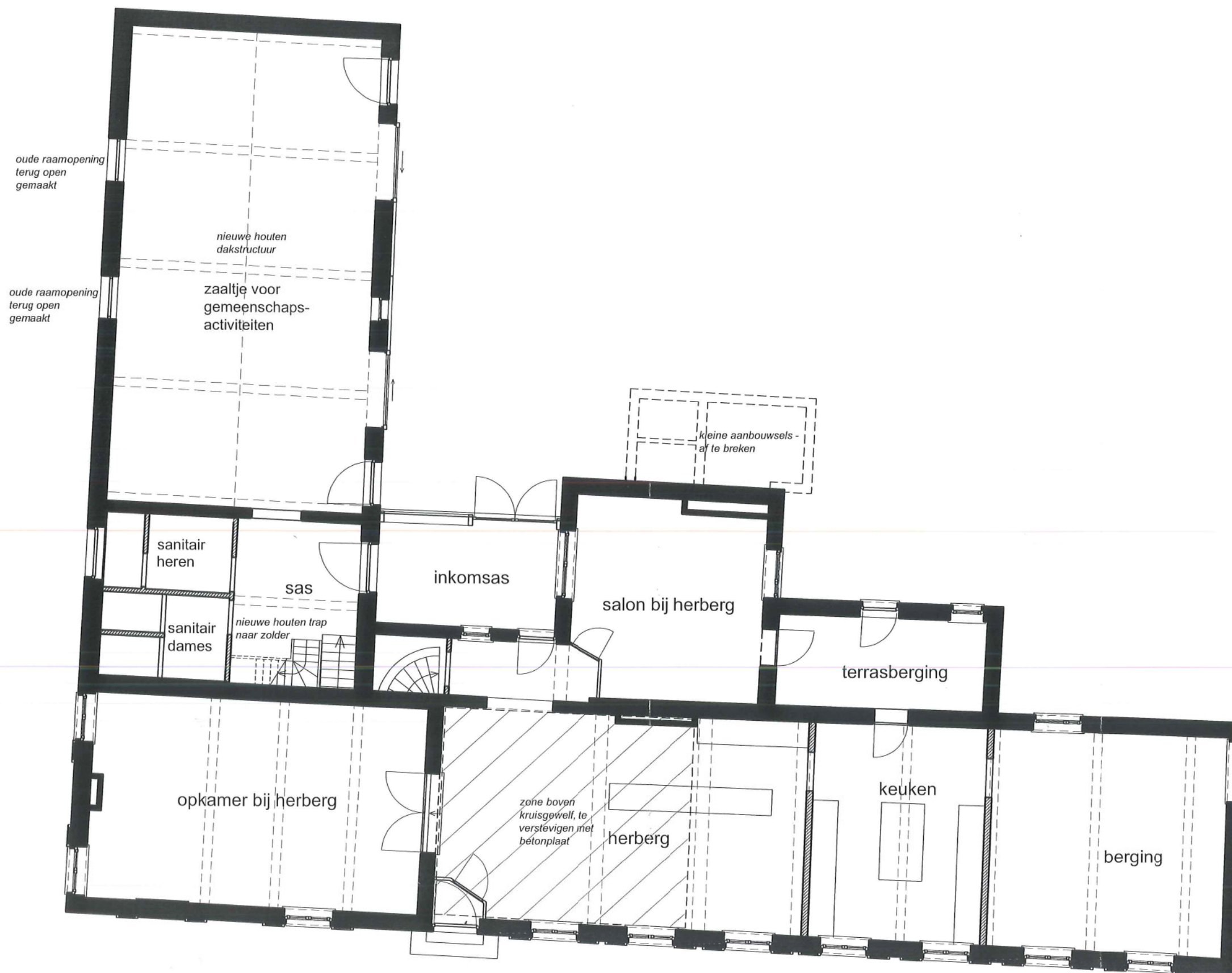

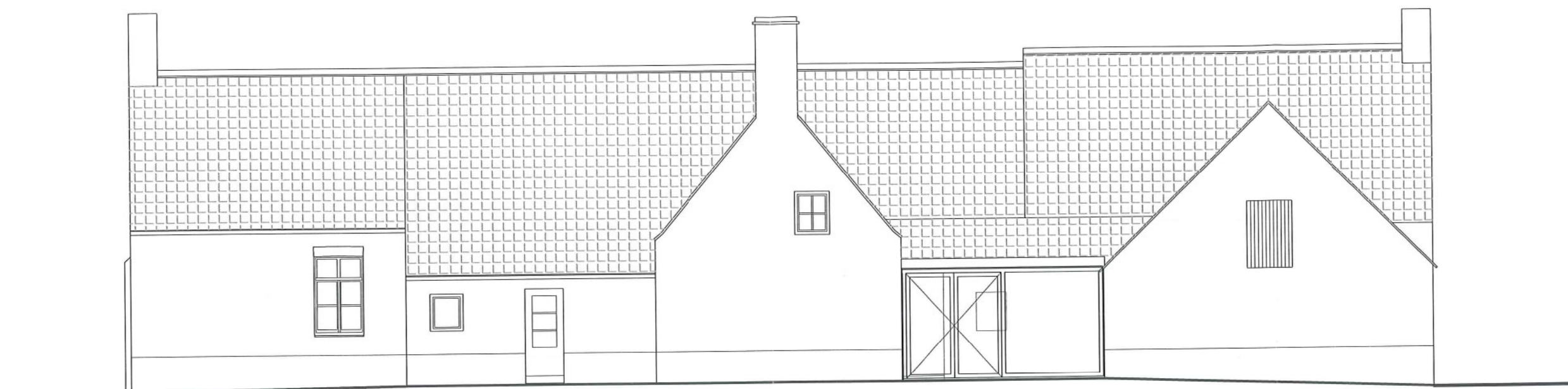
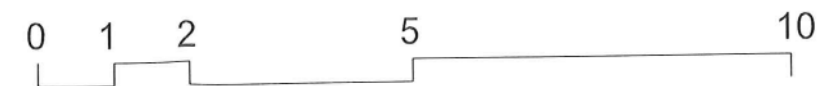
C

BESTAANDE TOESTAND | C
schaal 1/200

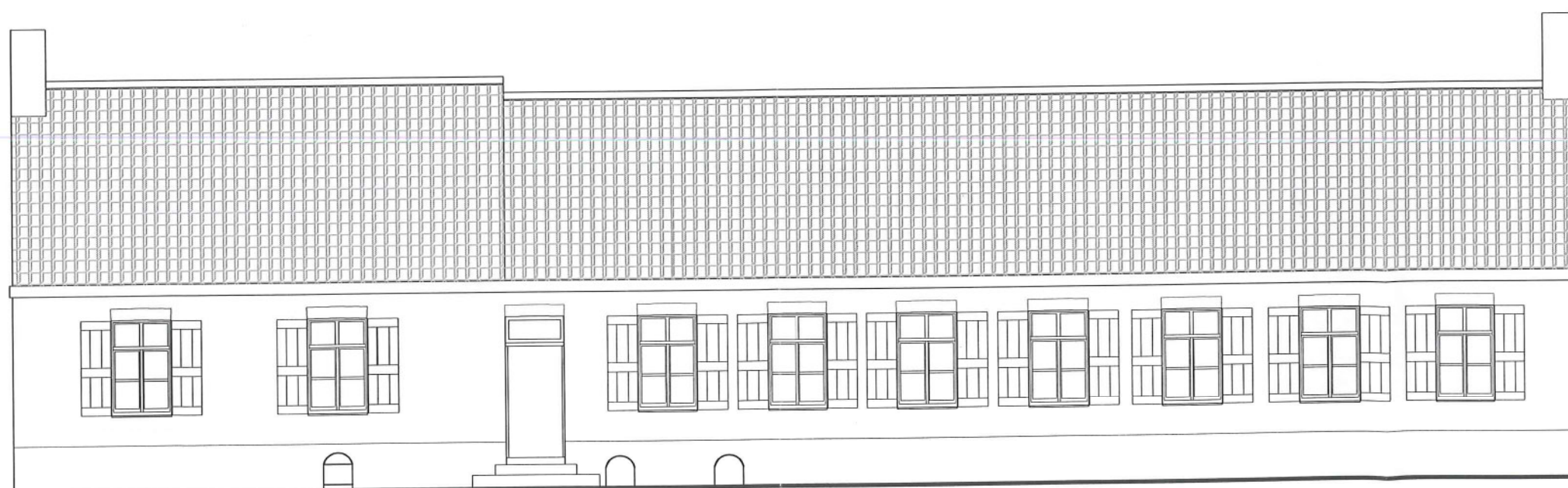

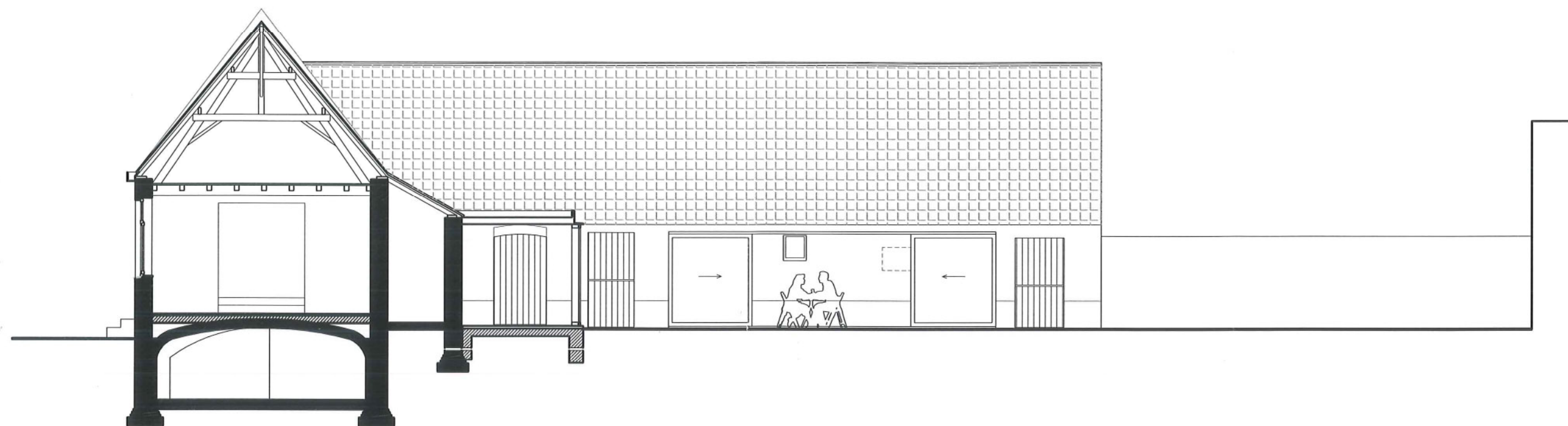

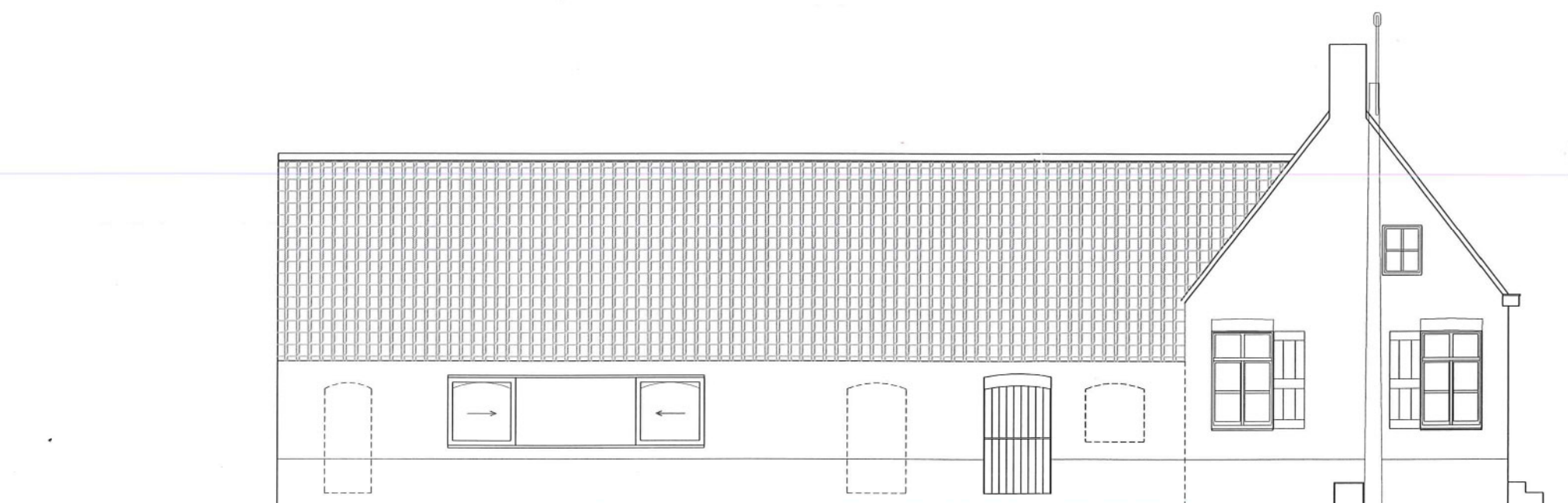
ACHTERGEVEL | ZUID

VOORGEVEL TEMPELHOFSTRAAT | NOORD

SNEDE / ACHTERGEVEL | WEST

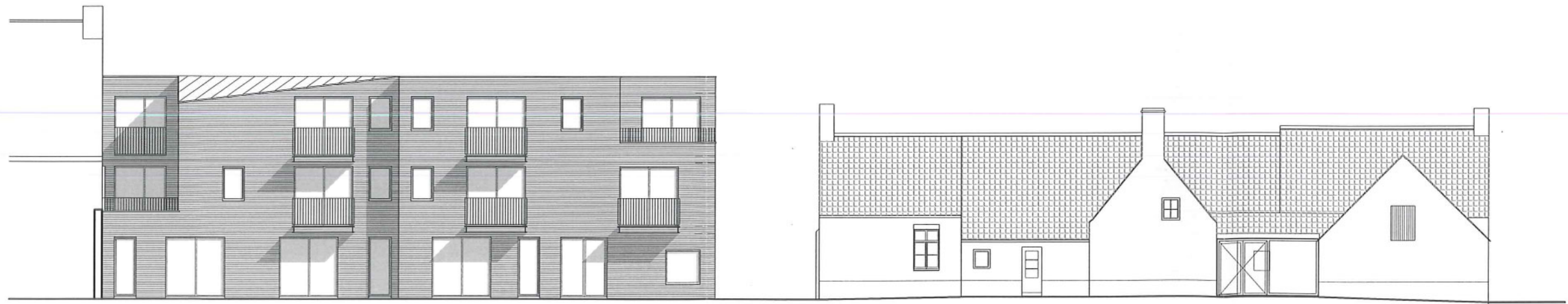

VOORGEVEL DE DONCKERSTRAAT | OOST

VOORGEVEL
schaal 1/200

ACHTERGEVEL
schaal 1/100

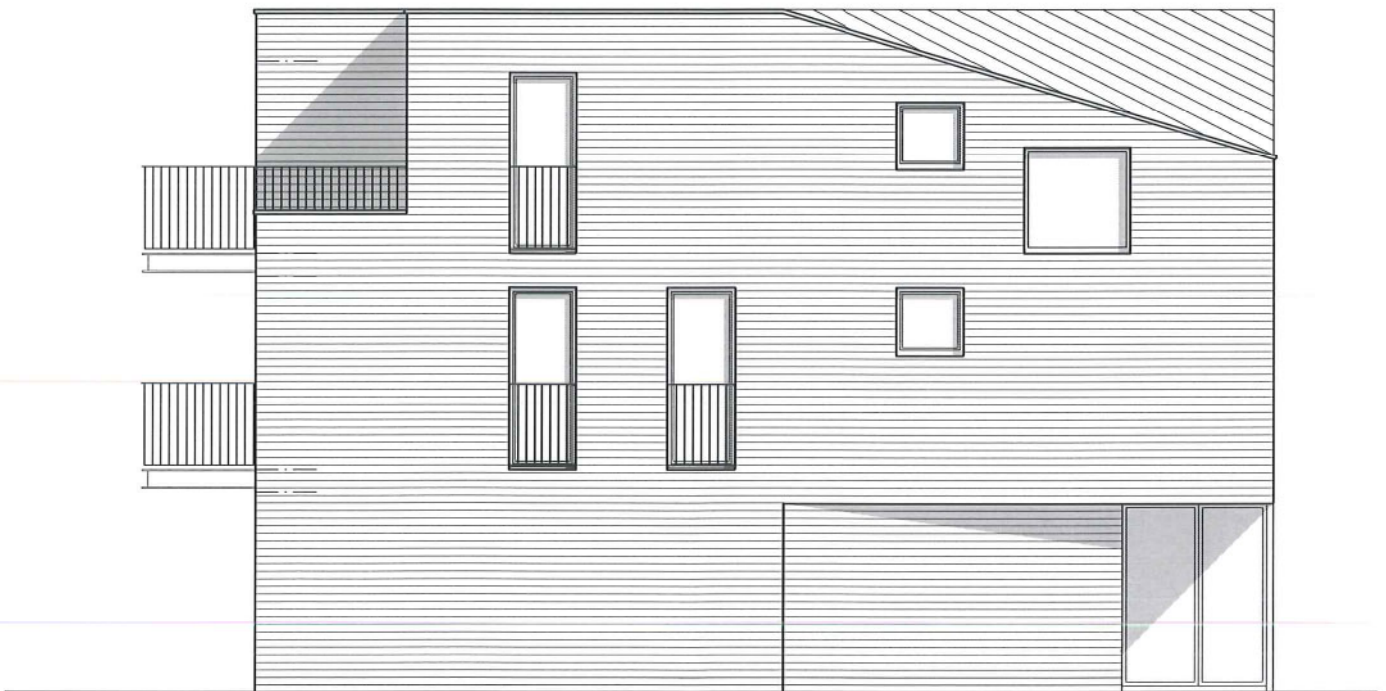
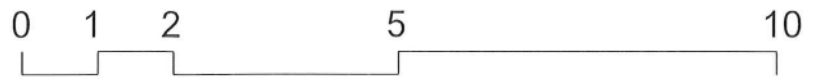
VOORGEVEL
schaal 1/100

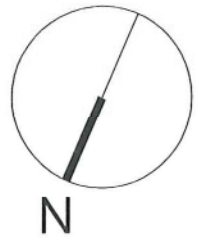

ACHTERGEVEL
schaal 1/100

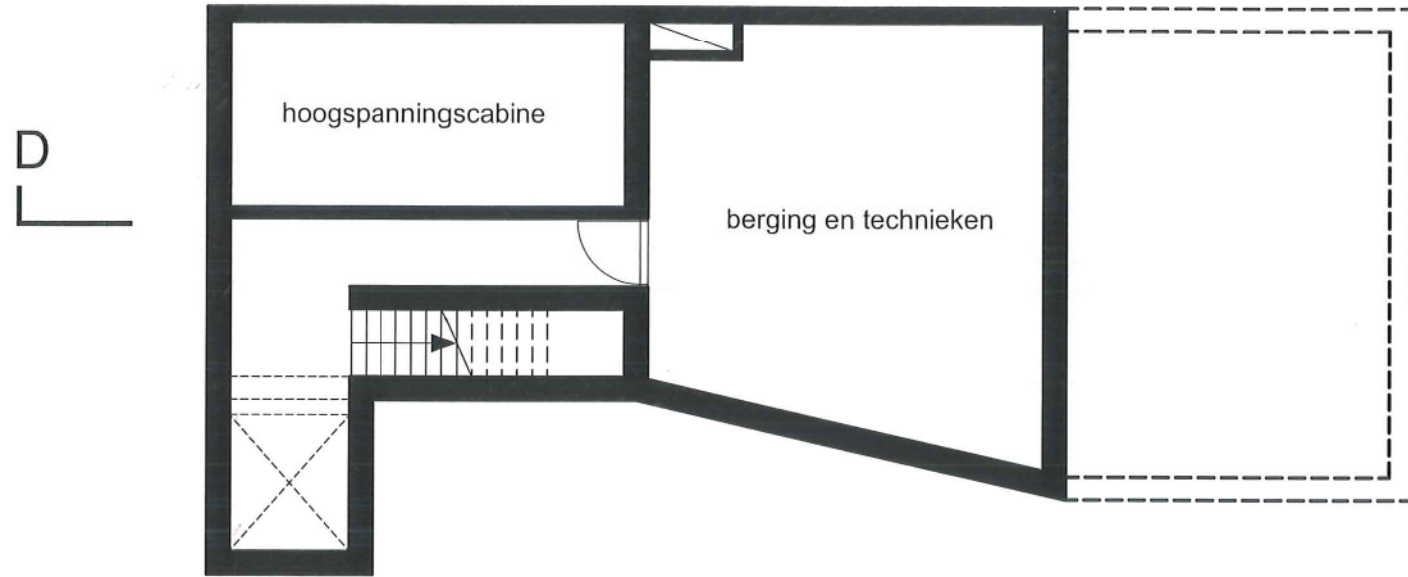
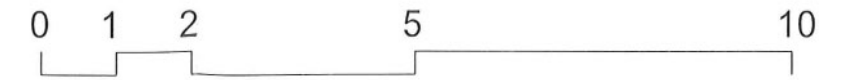

ZIJGEVEL
schaal 1/100

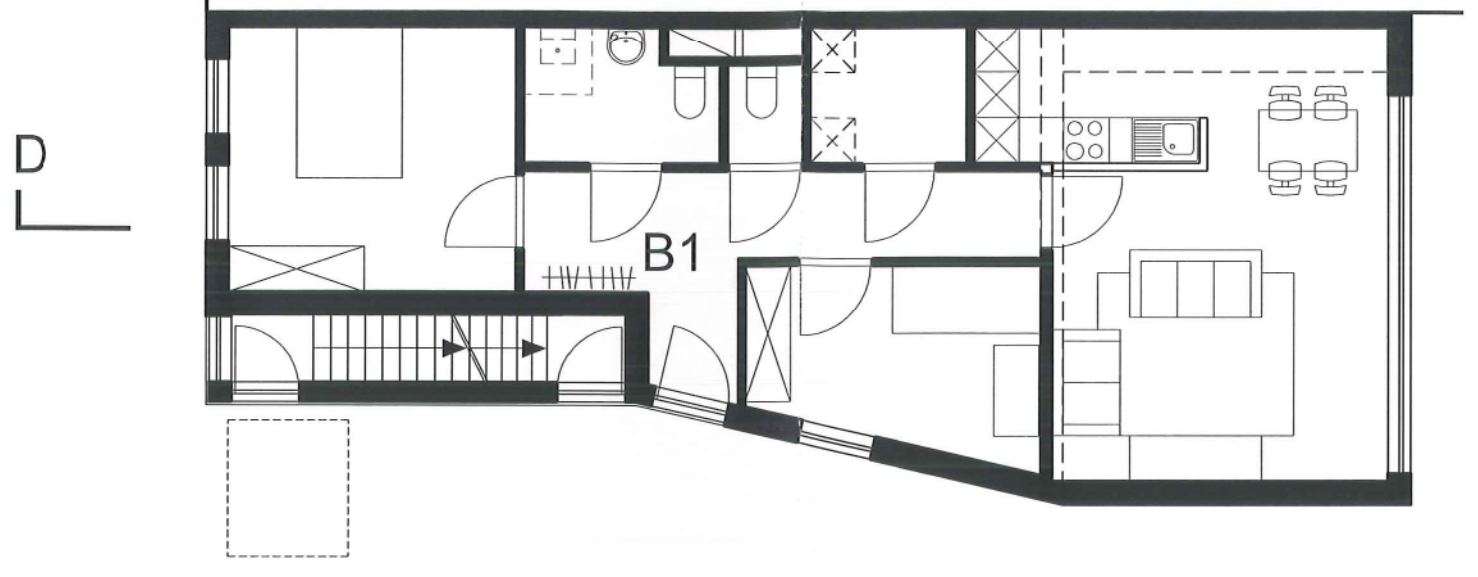

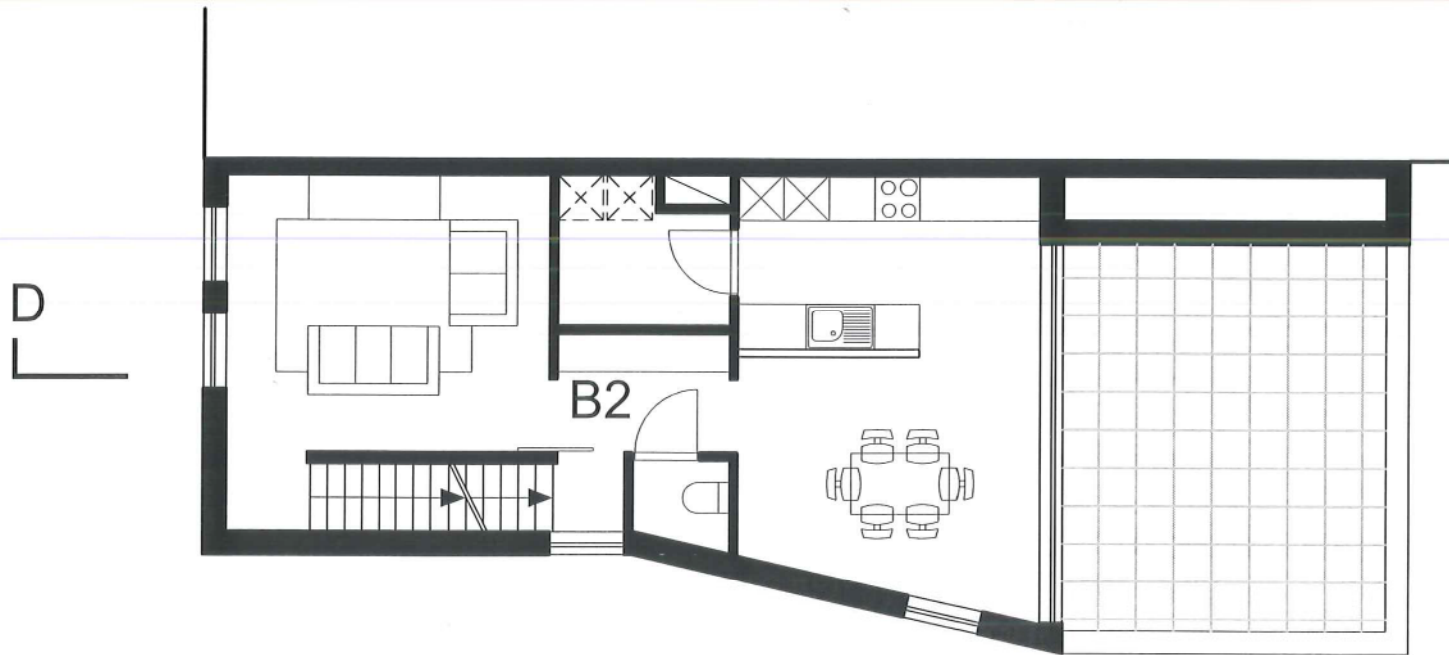
DUBBEL WONING | B
schaal 1/100

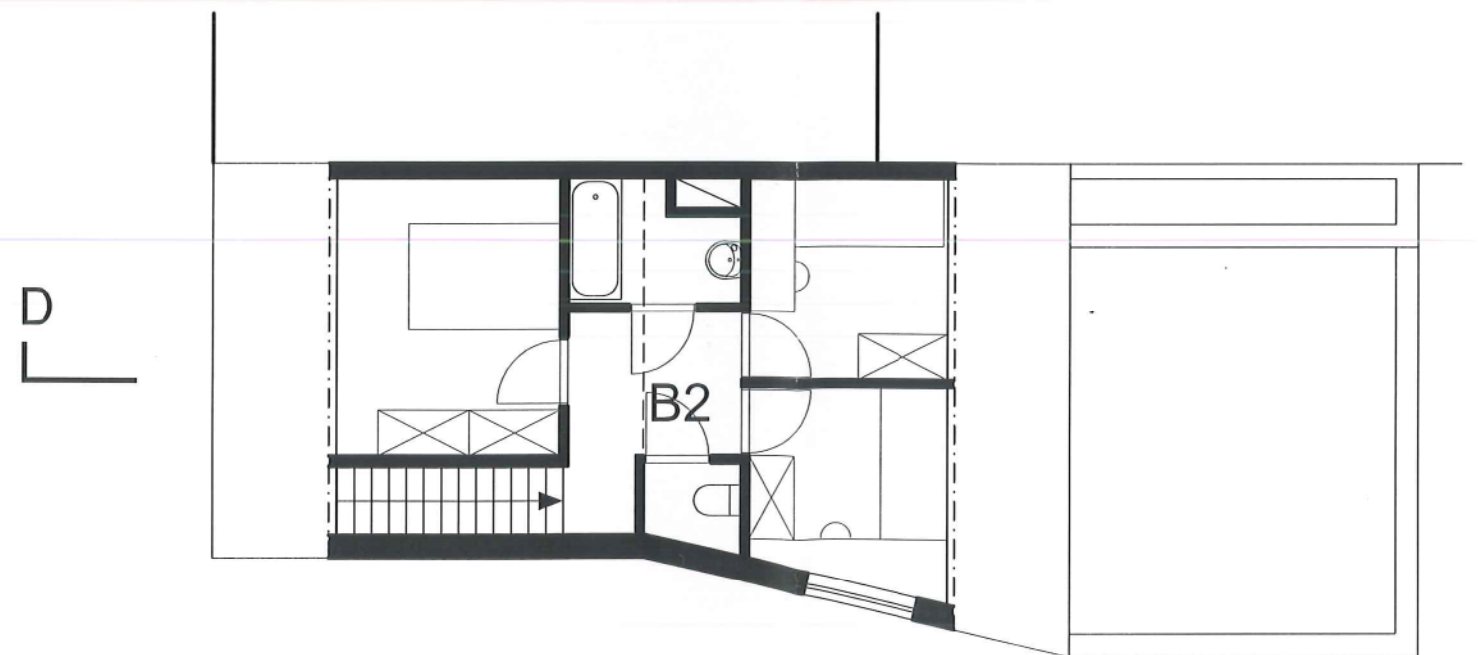
-1

0

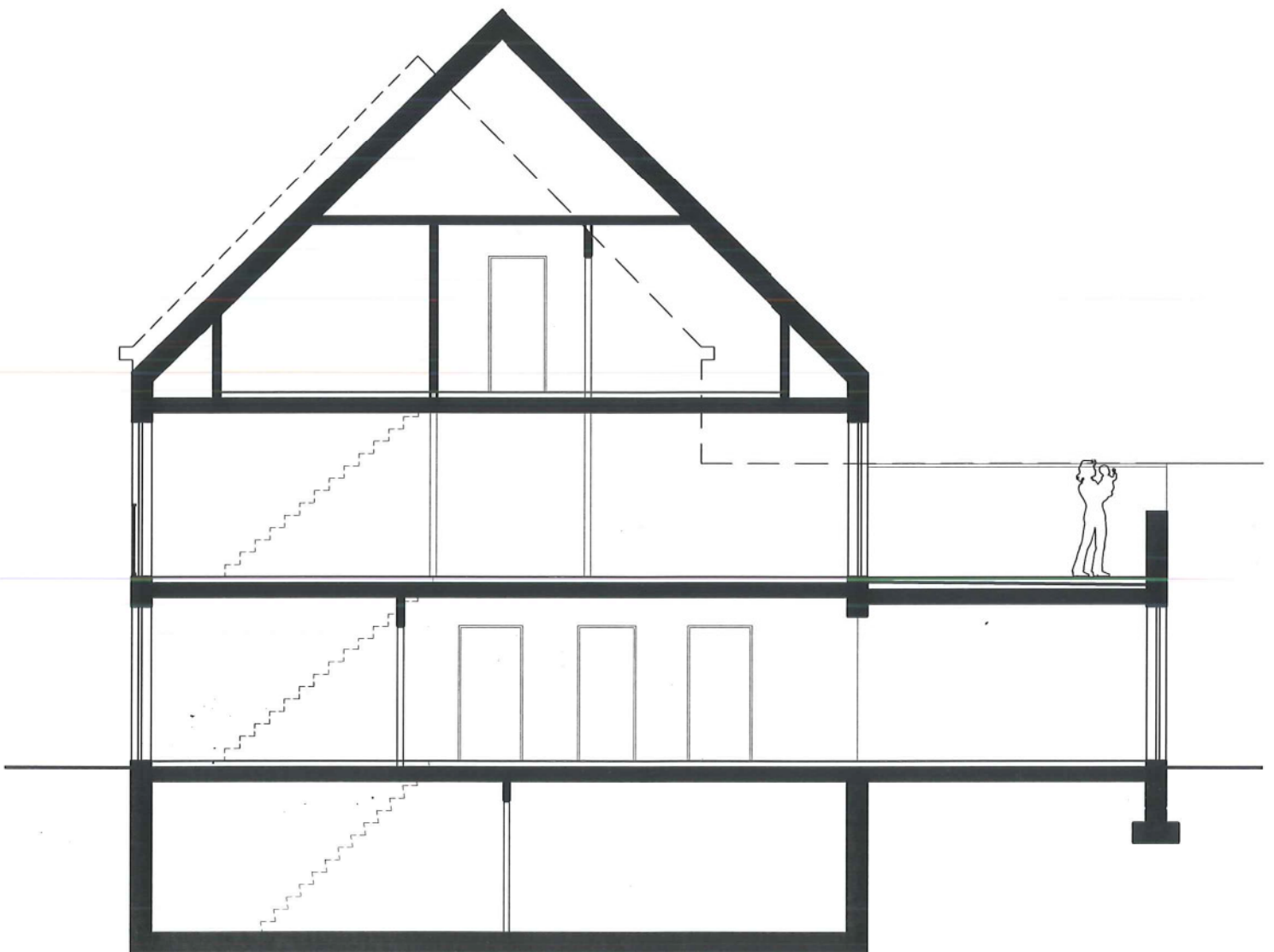
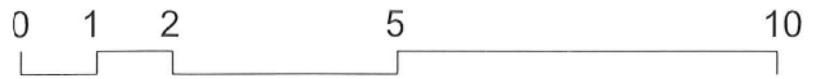

1

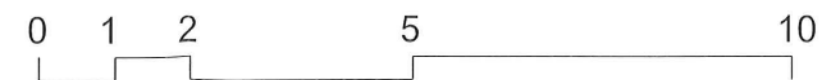
2

SNEDE D
schaal 1/100

D

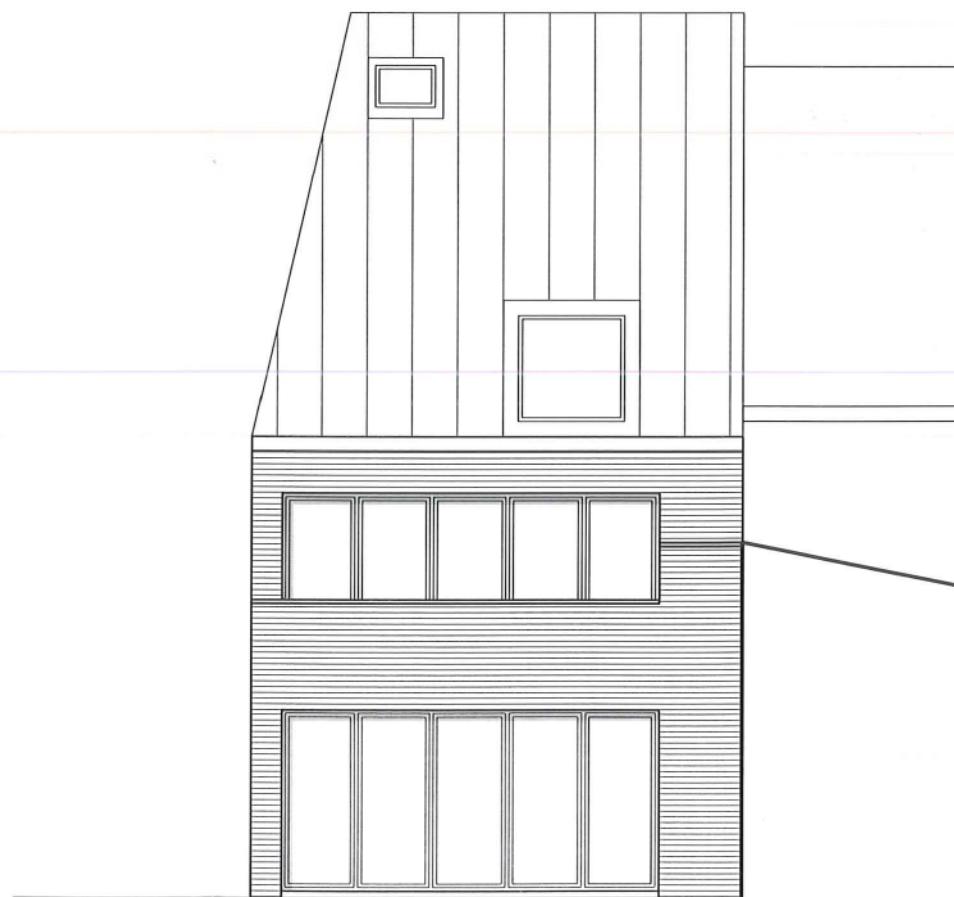
GEVELS
schaal 1/100

ZIJGEVEL | NOORD

STRAATGEVEL

GEVEL | WEST

V PERSPECTIEVEN

VI CONCEPTNOTA | OPENBARE RUIIMTE

WEDSTRIJDDOSSIER OPGEMAAKT DOOR LANDSCHAPSARCHITECT JANSSENS THOMAS
IN SAMENWERKING MET SANTERMANS+CIELEN ARCHITECTEN - OKTOBER 2003

SURVEY

FOTO 1

FOTO 2

Bestaande prunus

Bestaande laus

0 1 2 5 10 m

FOTO 4

FOTO 3

De als monument geklasseerde 17^e-eeuwse herberg, genaamd 'De Godelieve' naar de heilige Sint-Godelieve uit Gistel, neemt in het centrum van de gemeente een opvallende plaats in, dankzij haar uitzonderlijk goed bewaarde architectuur en inplanting als herinnering aan het verleden en de geschiedenis van Gistel.

De doorheen de eeuwen als herberg bekende site heeft dan ook haar functie als ontmoetingsruimte in de openbare ruimte waar te maken.

De inmiddels gesloopte achterliggende stallingen en bijgebouwen doen vermoeden dat het gebouw lange tijd als hoeve dienst gedaan heeft.

Momenteel is het binnengebied echter braakliggend terrein, waar weinig waardevolle beplanting en onkruid de toon uitmaakt. Daarebtegen wordt het gebied dankzij haar openheid en centrale ligging frekwent gebruikt door spelende kinderen en jeugdbewegingen. Een gegeven waar rekening mee dient te worden gehouden.

Ook de nabijheid van de fiets- en wandelas is een potentie die uitgespeeld kan worden. Middels een opvallende link hieraan, kan het binnengebied optimaal meegenieten van de zachte recreanten die deze as met zich meebrengt.

FILOSOFIE:

Het binnengebied en achterliggend erf was vanoudsher verbonden met de herberg, onder vorm van een begrind terrein waar de paarden werden in- en uitgespannen. Het gaat hier dan ook om een druk beleefde en belangrijke kant van de herberg, waarbij het openbaar karakter als continuïteit behouden moet blijven.

De input van nieuwe elementen, als daar zijn het openbaar terras en de meer private tuinen horende bij de nieuwe woonéenheden vereisen een aanpak gebaseerd op een weloverwogen structuur.

De complexiteit van het binnengebied vraagt een duidelijk hiërarchie en overkoepelende structuur die het geheel leesbaar en begrijpelijk maakt.

De input van Zen; niet dat we hier te maken hebben met een situatie die refereert aan de buitenruimtes van de zen-boeddhisten, maar de aanpak van deze monniken bij de inrichting van hun semi-openbare tuinen is bovenal geïnspireerd op het weglaten van overbodige elementen, en de inbreng van 4 essentiële gegevens; aarde, lucht, water en vuur, waarbij hard en zacht, steen en groen de bouwstenen vormen. Aarde, in de zin van beslotenheid en de verbondenheid met het terrein, lucht in de zin van de vrijheid, de aanzet tot dromen, water als bron van alle leven, hier toepasbaar onder vorm van een wadi of infiltratiebekken voor overmatig regenwater dat niet door de gebouwen gerecupereerd kan worden en vuur vinden we terug in het verlichtingsplan.

Steen en groen in een evenwichtige verhouding van 1/1 vormen de volle die het gebied als landschappelijke eenheid kenmerkend maakt.

Ook de filosofie van de grote Deense landschapsarchitecten van deze eeuw is gebaseerd op de zuivere lijn, de ordening van de ruimte als spiegel van het landschap in een perfect evenwicht van schaal en indeling. De bijgevoegde afbeelding van een private kruidentuin, ontworpen door landschapsarchitect Arne Jacobsen is hier een goed voorbeeld van. Verharding en groen zijn in een perfect evenwicht met de ruimte. Een uitgekende haagstructuur scheidt diepte en deelt de tuin onder in aparte kamers, zonder het geheel geweld aan te doen.

De combinatie van beide benaderingen is hier eveneens een mogelijkheid om de buitenruimte leefbaar, genietbaar en in harmonie met de omgeving in te richten, met respect voor de draagkracht van het gebied en oog voor de ecologische en esthetische normen die het ontwerp vereist.

Zen-tuinen

Kruidentuin door larch. Arne Jacobsen

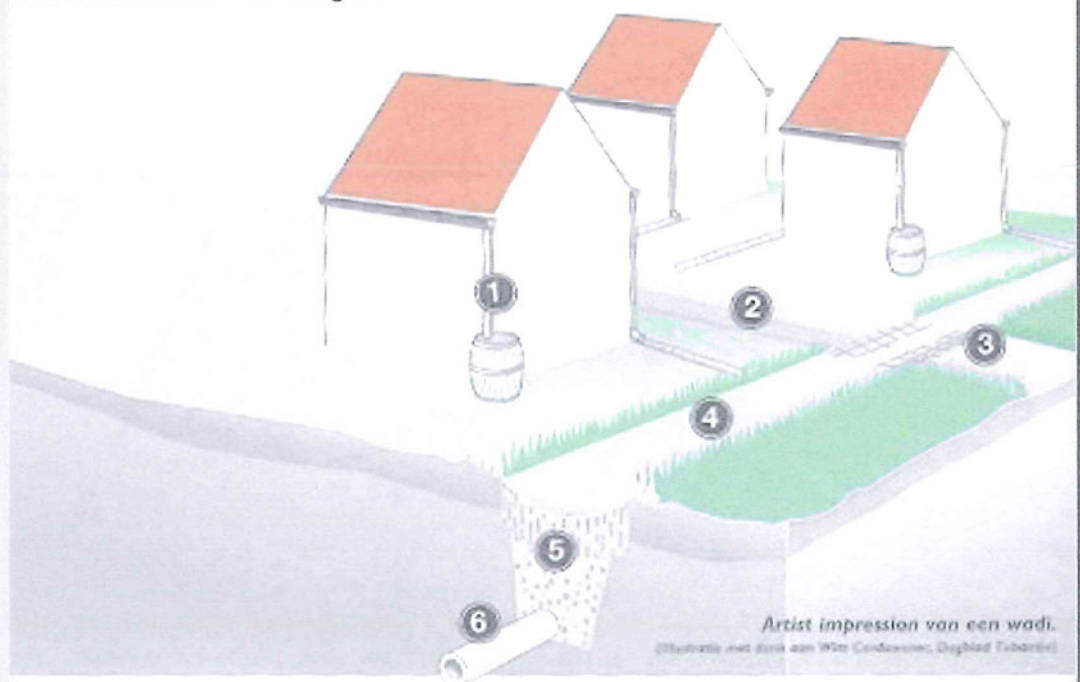
De hedendaagse inrichting van het publiek domein kan niet meer los bekeken worden van begrippen als duurzaamheid, herbruik, streek-eigenheid of respect voor de geest van de plek.

De voorbeeldfunctie die dergelijke projecten binnen een gemeenschap of buurt te vervullen hebben, valt dan ook niet licht te onderschatten. Ook is het belangrijk om de buurt en buurtbewoners van bij de aanvang van het project te betrekken. Zo kunnen zij inzicht krijgen in het waarom van het gebeuren, en middels info-avonden sturend optreden wat betreft de inhoudelijke functies en programmapunten.

Naar beplanting toe is het alleszins van belang om inheems, streekeigen groen toe te passen, waarbij de studie van het omringende landschap en aanwezige biotopen een grote hulp is.

Naar materiaalgebruik toe is het voorzien in waterdoorlatende oppervlaktes noodzakelijk om de capaciteit van de rioleringen bij zware regenval te ontlasten. Tevens hoort 'proper' regenwater niet afgevoerd te worden maar is infiltratie in de bodem goed om de grondwaterspiegel te bevoorraden. Het scheiden van afval- en regenwater is eveneens een evidente stap.

Naar duurzaamheid toe is het voorzien van degelijke (verhardings-)materialen en goede funderingen prioritair. Daarbij moet het concept flexibel zijn, en aanpasbaar aan de eventuele noden van morgen.

PROGRAMMAPUNTEN :

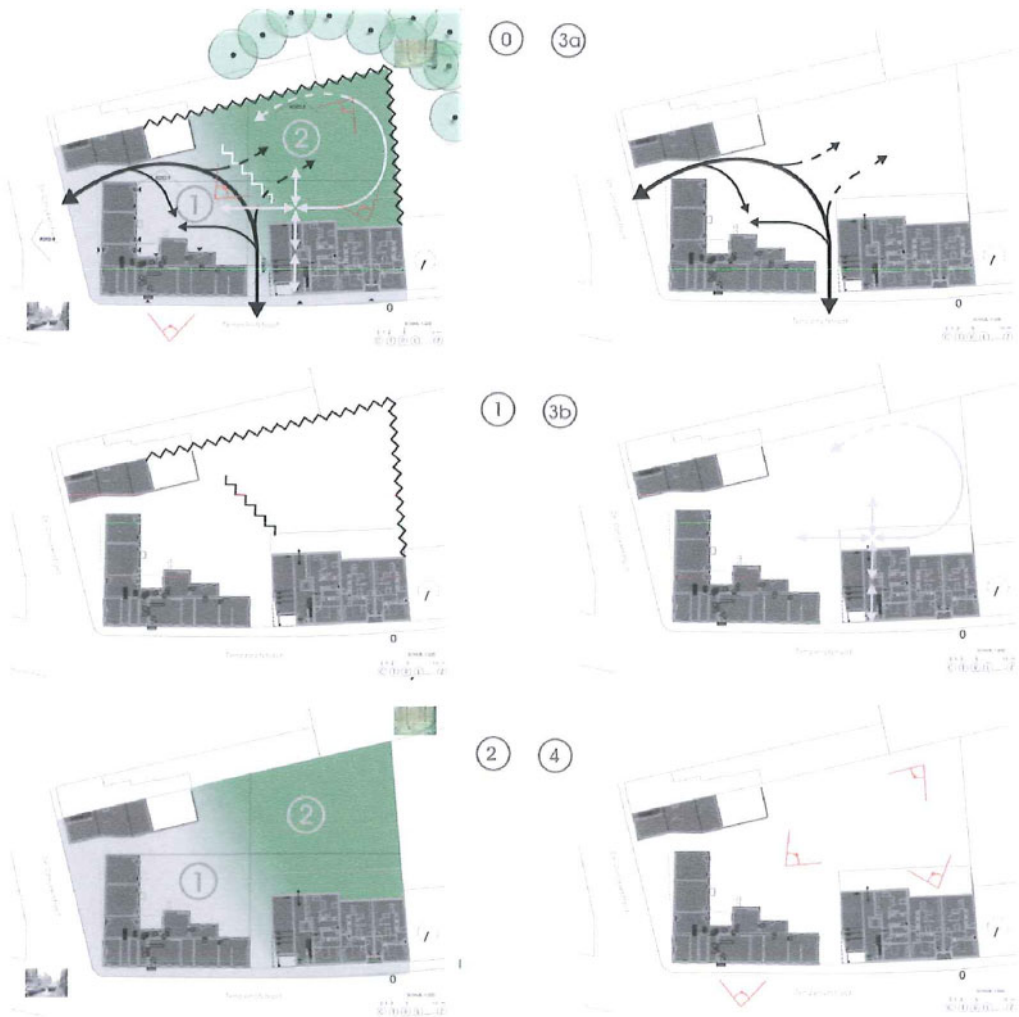
SEMI-OPENBAAR DOMEIN

Binnengebied als collectieve stadstuin, toegespitst op senioren
 Terras met semi-openbaar karakter bij de herberg. Verbinding voor voetgangers-fietsers.
 Openbare verlichting op maat van de binnenruimte
 Mogelijkheid tot organiseren van kleinschalige activiteiten: optredens, live muziek, barbecue,
 Leesbare structuur – bereikbaarheid binnengebied
 Spelelementen voor kleinkinderen, bewoners en bezoekers van de herberg
 Gescheiden regenwateropvang- wadi of bezinkput
 Fietsenstalling
 Open gazonvlak voor zachte recreatie, picnic, zonnebaden, lezen, geen balsporten of andere intensieve activiteiten stimuleren.

PRIVAAT DOMEIN

vgl. Met de begijnhoven, hun binnentuinen met gemeenschappelijke beleving en betrokkenheid
 bloementuinen, kijktuinen
 boomgaard
 avondterrassen
 privaat terras voor bewoners gelijkvloers
 privaat terras voor bewoners algemeen, met eigen toegang vanuit appartementen
 privétuin voor bewoners koopwoningen
 groen en rustig karakter
 contact met groen vanuit de leefruimtes, geen lawaaioverlast
 voor alle leeftijdscategoriën maar vooral bejaarden
 mogelijkheid tot sociaal contact met de burens

STRUCTUURPLAN

1 – barrières;

De achterliggende gedeelten van de binnentuin worden momenteel begrensd middels een verouderde schutting. Om de begrenzing van het perceel optimaal te garanderen wordt deze herbekeken.

Intern is het van belang om op een nog niet nader gespecificeerde plaats een vorm van barrière te voorzien tussen de openbare en meer private zones met als doel de privacy van deze laatste te waarborgen.

2a – zonering;

De functionele werking van het binnengebied vraagt een onderverdeling in 2 aparte zones, met name een openbare zone (terras van de herberg) en een private (tuinen, private terrassen)

2b – verharding / groen;

De voorgestelde onderverdeling in deze zones vraagt een inrichting die omgekeerd evenredig is. Zone 1 vereist in verhouding meer verharding dan groen, en zone 2 vereist meer groen dan verharding. De symbiose van beide onder vorm van een gradiënt biedt hier een oplossing.

3a – openbare circulatie;

Rondom de herberg is het allereerst van belang dat er een duidelijke fiets- en wandel-as het gebied toegankelijk maakt. Deze as moet dan in de eerste plaats het terras van de herberg bereikbaar maken en tevens, maar in mindere mate, het binnengebied ontsluiten.

3b – private circulatie;

Dat de bewoners van de nieuwe woningen eveneens gebruik maken van de openbare circulatie ligt voor de hand, maar om de tuinen voor hen langs achter te ontsluiten, en aldus de betrokkenheid te stimuleren werd voorzien in een aparte toegang aan de achterzijde van het grootste blok. Deze doorgang geschiedt langs de principale inang van het gebouw, waar zich eveneens de publieke lift bevindt. Via deze doorgang moet het voor de bewoners mogelijk zijn om het gebied als groene ruimte te beleven, met het terras van de herberg als extraatje. De circulatie moet er zo op gericht zijn dat zij vanuit het gebouw alle achterliggende tuinen en terrassen vlot kunnen bereiken en diep het terrein kunnen binnendringen zonder de meer openbare circulatie te moeten nemen.

4 – zichten;

Vier zichtpunten zijn interessant om te onderscheiden; allereerst het zicht op de herberg vanaf de straatzijde, dat een groene en gezellige sfeer moet bieden.

Vervolgens is het goed om vanaf het openbare terras een groen en gevarieerd zicht op het binnengebied te verkrijgen, zonder de privacy van de bewoners aan te tasten.

En voor de bewoners zelf zou het uitzicht vanuit de woningen eveneens een groen, seizoensgebonden beeld mogen vormen, terwijl ze vanuit het binnengebied eveneens een dieper overzicht op de tuin zullen appreciëren.

HERBERG DE GODELIEVE HERINRICHTING BINNENGEBIED

Wadi, grindkoffer met waterminnende beplanting als bezinkput voor overvuldig regenwater

2 nieuwe wooneenheden

verlichtingspaaltjes
spelelementen
bestaande keiselaar

TOEGANG TOT BINNENGEBIED

Sierperelaar (*Pyrus calleryana*)

OPENBAAR TERRAS
Notelaar (*Juglans regia*)

heraangelegd voetpad in
betondallen (30x30cm)

glazen wand verbindt de ver-
schillende gedeelten.

Verharding in betonplaten
(200x50cm.) met brede voeg
(10cm.) waarin kruidachtigen en
bodembedekkers een groen
uitzicht verzorgen.

haagstructuur (beuk)
beaccentueert de herberg

Groene horizon

Beukenhaag als afscheiding.
(2m. hoog)

Hagebeuken in waaierverband,
(1.5m. hoogte), begeleiden het
zicht vanuit de flats en private
terrassen maar blokkeren het
uitzicht hierop vanuit de meer
openbare ruimten zoals het
terras aan de herberg.

Malus domestica, 3 appelaars

OPEN GAZONVLAK MET HAGEN
deze ruimte kan aangevuld
worden met diverse functies,
zoals bloementuin, spelele-
menten, avondterrassen, ... in
overleg met bewoners en
omwonenden.

Privaat terras (porfier) voor
bewoners op het gelijkvloers,
begrensd door beukenhagen.
(1.5m. hoog)

Verticale pergolaconstructie,
brengt privacy aan de boven-
liggende terrassen.

Ooievaarsnest.

11 wooneenheden

De verharding in porfier wordt
rondom doorgetrokken om het
gebouw te beaccentueren.

Beukenhaag (1.5m)

Sierperelaars

SCHAAL 1/200

ONTWERP

PANORAMA
BINNENTUIN

De opgave om een aangename leefruimte te creëren in het binnegebied bestaat er allereerst uit om een harmonische, functionele verweving te bekomen van de publieke en private sferen, zonder een harde breuk tussen beide op te dringen die een polyvalent gebruik bemoeilijkt. Het binnengebied moet afhankelijk van de situatie kunnen voldoen aan de noden die zich stellen.

Eenzijds is van belang een herkenbare afbakening van de hoofdfunctie van het meest openbare gedeelte, met name het terras dat bij de herberg hoort, en een voor de bezoeker duidelijke overgang naar de meer private gedeelten.

Deze harmonie wordt hier bekomen door de toepassing van een waaiervormige haagstructuur die, gezien vanuit het perspectief van het terras van de bewoners, de blik geleidt tot achterin de tuin en zo voor hen het zicht opentrekt en vergroot.

Vanuit het perspectief van de bezoeker van de hoeve daarentegen wordt de blik systematisch geremd door diezelfde hagen, naarmate men dieper de tuin in tracht te kijken. Op deze wijze wordt het terras omkaderd, en wordt het zicht naar achteren toe belemmerd.

De haagstructuur overkoepelt het gehele binnengebied, waardoor een uniforme, als eenheid herkenbare tuin ontstaat.

Het polyvalent karakter van de tuin bestaat erin dat tussen de hagen een soort van tuinkamers ontstaat die elk op zich met een andere of gelijkaardige functie bedeed kunnen worden. Zo zullen de meest openbare functies, (speeltuin, fietsenstalling, ...) dichter tegen de hoeve komen dan de meer private functies (bloementuinen, avondterrassen, zonneweide, ...), zonder deze expliciet verboden te maken voor de toevallige bezoeker.

Ook het open gazonvlak verdraagt een zekere mate van gebruik door buitenstaanders, onder vorm van het occasioneel bezoek van wandelaars, de organisatie van extensieve (buurt-)feesten of kleinere evenementen. Het achterliggende deel van de tuin blijft subjectief gezien privaat eigendom, aangezien dat enkel de bewoners de structuur en indeling van het terrein tot in de verste hoeken zullen kennen en gebruiken. Een toevallige bezoeker kan erin verdwalen, maar door de sequentiele indeling van de hagen zal over het algemeen het gebruik van de tuin door niet-bewoners beperkt blijven tot de directe omgeving van het terras. De gehele tuin is ook afsluitbaar met een hek voor buitenstaanders wanneer de herberg gesloten is.

ONTWERP

PANORAMA
HERBERG

De tuinkamers die gevormd worden door de hagen kunnen diverse functies herbergen, in samenspraak met de wensen van de bewoners. Momenteel werd voorzien in enkele onderhoudsarme bloementuinen, maar evengoed kunnen houten (avond-)terrassen, thematuinen, zithoekjes of een pergola voorzien worden. Op het gazon kan, beschermd tussen de hagen, gelezen, gezonnebaad, gespeeld of gepicknickt worden. Centraal zorgen drie vruchtdragende appelaars voor lommerde en beschutting.

De obligate verharding van het terras van de hoeve is volgens dezelfde gedachtengang geconcipteerd: een duidelijke afbakening van terras, doorgang of tuin werd vermeden door de toepassing van langwerpige betonplaten (200x50cm) waartussen in een brede voeg bloeiende vaste planten en bodembedekkers voor een homogeen, groen uitzicht zorgen. De meest belopen of gebruikte delen van de verharding worden ingeplant met ofwel *Sagina subulata*, een oersterk, mosachtig bodembedekker, dat van ver het uitzicht van gazon heeft maar nauwelijks hoger wordt dan een paar millimeter en quasi geen onderhoud vergt, ofwel worden de voegen gevuld met een fijn grindspil om een naar rolstoelgebruikers toe perfect horizontaal traject te bekomen. De minst belopen gedeelten kunnen dan weer met hogere vaste planten begroeid worden, om aldus een gevarieerd beeld van kruidachtigen te bekomen dat refereert aan de typische kruidentuin. Het terras wordt zo een oase van rust binnen de gemeente, een plek waar het goed rusten is, omringd door bloemenpracht en geurenrijkdom. Centraal wordt een notelaar aangeplant, als referentie aan het verleden en tevens een garantie voor schaduw in de zomer.

De betonplaten verdwijnen geleidelijk aan in het groen of in het gazonvlak, zodanig dat het groene aspect van de tuin en het verharde gedeelte naadloos in elkaar overlopen. Hetzelfde gebeurt aan de voorzijde van de hoeve, waar de voorziene betontegels van 30x30cm geleidelijk overgaan in grotere betonplaten met eveneens een brede voeg waarin kruidachtigen groeien. Aldus wordt de herberg omkaderd met een uniek scala aan groenblijvende en bloeiende beplanting, een podium dat de bezoeker de sfeer die hij binnenin en op het achterliggende terras kan genieten laat aanvoelen. Een structuur van korte, evenwijdige hagen wekt nog meer een landelijke sfeer op en ondersteunt de herberg figuurlijk, net als de twee sierperelaars aan weerszijden van de herberg.

ONTWERP

PANORAMA
TOEGANG

Als contrast hiermee wordt rondom het voornaamste nieuw te bouwen woonblok een verharding in Belgisch porfier gelegd, (gezaagde herbruik kasseien), waardoor een duidelijk onderscheid gemaakt wordt tussen wat hoort bij de herberg en wat niet. Deze verharding loopt rondom door, aldus het gebouw op een voetstuk plaatsend, waarbij de noodzakelijke verhardingen rondom gelinkt worden, de toegang naar de parkeergarage, en het brede, private terras aan de achterzijde als voornaamste elementen. Dit laatste terras is een prioritair gegeven binnen het ontwerp, want zij fungeert als schakelpunt tussen enerzijds de publieke en private ruimten, en tussen de appartementen en de tuin naar de bewoners toe. De verharding in porfier zorgt voor een niet mis te verstane afscheiding van de openbare ruimte, waardoor zij als een daadwerkelijk terras van de bewoners aanvoelt, niettegenstaande het feit dat het hier in werkelijkheid om een semi-openbare ruimte gaat. Tevens fungeert zij als opstapje naar de binnentuin toe, waardoor deze eveneens voor de bewoners het subjectieve gevoel van privacy opwekt.

De logaritmisch opgebouwde haagstructuur evenwijdig aan het gebouw scheidt de 3 kleinere, private terrasjes van het grotere, en zorgt voor een omkadering van de toegang tot de tuin vanuit het gebouw. Deze haagstructuur wordt aan de straatzijde herhaald.

In de meest afgelegen hoek van de tuin wordt het infiltratiebekken voor overtollig regenwater voorzien, bestaande uit een omvangrijke grindkoffer waarin waterminnende planten het goed zullen doen.

Verlichting aan de straatzijde wordt geharmoniseerd met het masterplan van de stad Gistel. Van belang is dat de herberg oplicht in het straatbeeld. Het binnengebied wordt beaccentueert middels twee rijen lage lichtpaaltjes die zowel het terras omkaderen als de toegangen aanduiden. Verder worden op logische plaatsen toegangen en doorgangen beaccentueerd.

Als ludiek element wordt op het dak van het grootste gebouw een tweetal artificiële ooievaarsnesten voorzien. De ooievaar broedde voor het laatst in Gistel en in België in 1894, terwijl zij hier vroeger algemeen voorkwam. Tegenwoordig worden in de streek regelmatig weer koppeltjes opgemerkt en is men in de weer met herintroductie in zowel het Zwin als in de Uitkerkse Polders (zie bijlage). Het zou mooi zijn mocht de ooievaar opnieuw in Gistel broeden, als symbool van het leven en de geboorte.

MATERIAALGEBRUIK

Grind - voor wadi en onder vorm van split tussen de voegen van de betonplaten ten voordele van rolstoelgebruikers waar nodig.

Zitbanken in beton (200x50x45cm) als suggestie voor op het openbaar domein.

Herbruik Belgisch Porfier (14 x 14cm) voor de private terrassen en de omkadering van de nieuwe bebouwing.

Betondallen (200x40x5cm) als verharding van het openbaar terras en omkadering van de hoeve. Voorzien van een 10cm brede voeg voor beplanting.

Verlichting - binnengebied

Spelelementen

Betontegels (30x30cm) - voetpad

STRUCTURERENDE BEPLANTING

De verticale, structurerende beplanting wordt voorzien in 3 boomsoorten en 2 haagtypes:

Als afscheiding en voor de ondersteunende hagen rondom de hoeve op het openbare domein werd gedacht aan de wintergroene beukenhaag, (*Fagus sylvatica*) een robuuste soort die in de winter een prachtig rode kleur aanneemt.

De in waaierverband geplante haagstructuur die in het binnengebied de private en de openbare ruimtes onderverdeelt en begeleidt zijn voorzien in hagebeuk, (*Carpinus betulus*) omwille van haar friscgroene uitzicht in de lente.

Brede soorten zijn inheems in onze streken en werden sinds lang rondom hoeves aangeplant.

Ook de notelaar (*Juglans regia*) is onmogelijk weg te denken als men spreekt over erfbeplanting rondom hoeves. Oorpronkelijk werd deze soort aangeplant in de nabijheid van de bebouwing, zodanig dat de kruin zo dicht mogelijk tot de slaapkamerramen reikt omwille van de eigenschap van de notelaar om vliegen en muggen op afstand te houden.

In het meest private deel van het binnengebied zouden enkele vruchtdragende, hoogstammige appelaars de idee van een boomgaard kunnen opwekken en tevens verkoeling brengen in de zomer.

Als typische straatboom dachten we aan de sierperelaar (*Pyrus calleryana*) als omkadering van de hoeve en nieuw in te richten parkeerplaatsen, omwille van haar prachtige, ijle kroon, en overvloedige, witte bloesems in het voorjaar.

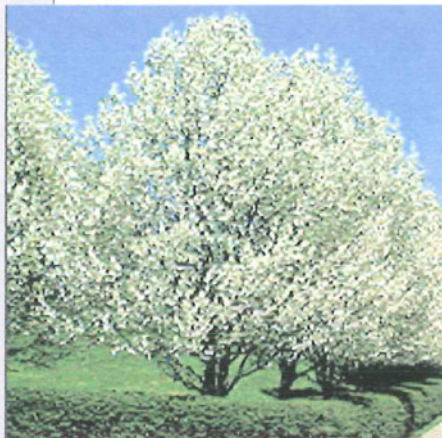
Fagus sylvatica - herfst

en winter;

Fagus sylvatica - beuk

Pyrus calleryana - sierperelaar

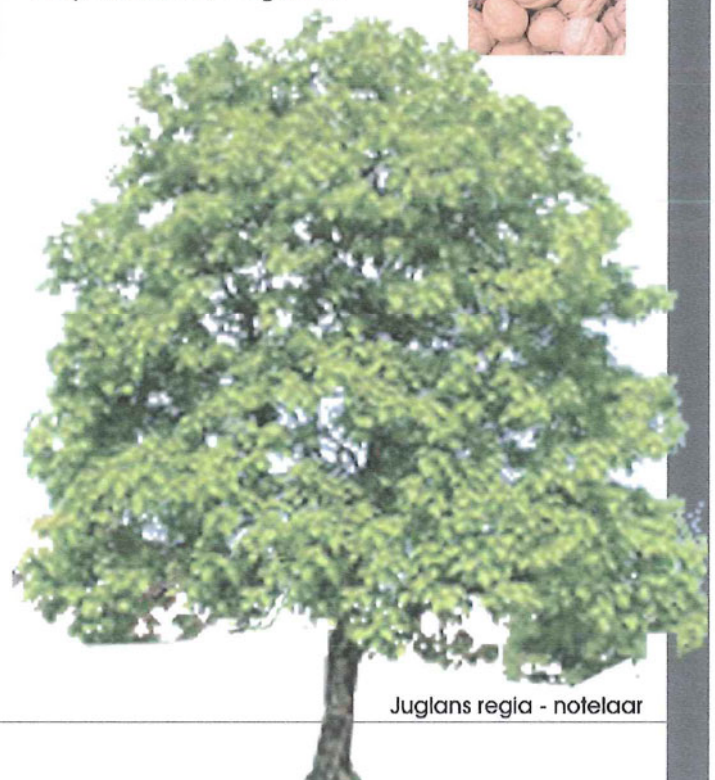

Carpinus betulus - hagebeuk

Foto: Anax-Lens Anderberg

Malus baccata - appelaar

Juglans regia - notelaar

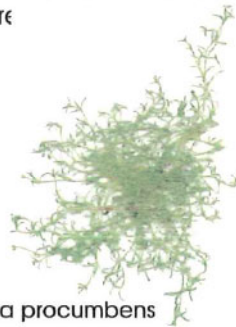
KRUIDACHTIGEN

Voorbeelden van kruidachtigen die, ingeplant tussen de brede voegen van de betonplaten, het openbare terras en de omgeving van de hoeve een groen, gevarieerd, kleur- en geurrijk uitzicht bezorgen. De hoofdtoon voor wat betreft de meest betreden gedeeltes zou bestaan uit *Sagina subulata*, daar deze bodembekker een zeer dicht, laag tapijt vormt dat robuust en onderhoudsarm is. Op bepaalde plaatsen zal met het oog op de toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers echter voorzien worden in een zachte steensplit-verharding.

De minst betreden gedeeltes kunnen beplant worden met delictere soorten zoals *Tiarella* of *Crambe*. De echte kruiden (*Thymus* - *Origanum*) zorgen bij betreding voor een wolk van geure

Polygonum aviculare

Sagina procumbens

Origanum v.

Origanum vulgare - wilde marjolein

Thymus serpyllum - bloei

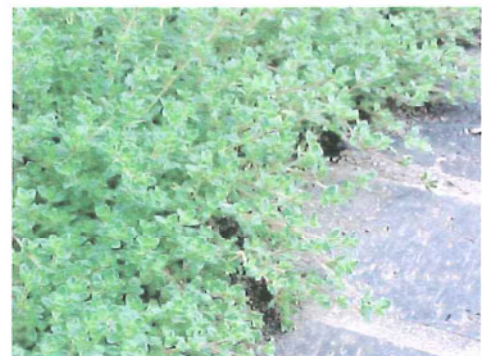
Mentha piperita - kruizemunt

Mentha piperita - bloei

Sagina subulata

Thymus serpyllum - blad

Ranunculus aconitifolius

KRUIDACHTIGEN

Crambe cordifolia

Alle hier gepresenteerde soorten getuigen van een uitmunde bodem-bedekkende capaciteit en zijn dan ook uitermate geschikt als begroening van de smalle stroken tussen de verharding, waar ze dankzij wortelstokken of bovengrondse uitlopers al snel voor een groen beeld zorgen.

Neem nu het klein hoefblad, een bij ons inheemse soort die vaak voorkomt op veelvuldig betreden terreinen. Haar naam vloeit voort uit de hoefijzervorm van haar bladeren, en omdat ze vaak voorkwam in de buurt van stallingen (betreding) was deze dan ook gemakkelijk gekozen.

Zoals de foto's aantonen verzorgt ze 's zomers een groen en lommerijk effect, terwijl ze in februari al met ontelbare gele bloemen de lente voortijdig inluidt.

Rodgersia podophylla

Tiarella cordifolia

Tussilago farfara - klein hoefblad - zomer, en lente:

Geranium platypetalum

Aster novi-belgii - herfst

Fragaria vesca - bosaardbei

Fragaria vesca - bosaardbei - bloem

Fragaria vesca - bosaardbei - vrucht

Bijlage: Deze tekst is afkomstig van Natuurpunt West-Vlaanderen en handelt over de bouw van een kunstmatig ooievaarsnest op het dak van het bezoekerscentrum in de Uitkerkse polders.

Het ooievaarsnest!

Zaterdag 16/03/2002 hebben onze medewerkers met man en macht een loodzwaar ooievaarsnest op het dak van het bezoekerscentrum geplaatst.

Natuurpunt Blankenberge heeft gemeend zijn bijdrage te moeten leveren aan de terugkeer van de witte ooievaar door mee te werken aan het ooievaarsproject. Een actie van Natuurpunt, dierenpark Planckendael, het Zwin en de Vlaamse Gemeenschap.

Het was trouwens in Gistel dat het laatste koppeltje wilde ooievaar broedde in België zo'n eeuw geleden. De terugkeer van de ooievaar in de polders van West-Vlaanderen zou een verrijking betekenen van de biodiversiteit. In 1984 waren er maar slechts 16.000 broedparen in West-Europa (geen enkele in België!). Momenteel wordt hun aantal op 28.000 geschat. Een toename met 75% in tien jaar tijd. En sedert 2000 broedt de witte ooievaar terug in Vlaanderen, in de omgeving van Lokeren. Gemiddeld heeft een koppeltje twee jongen. Maar niet alle volwassen dieren komen tot broeden. Het broedsucces is dan ook zeer afhankelijk van de weersomstandigheden.

De westelijke populatie van de witte ooievaar overwintert in West-Afrika ten zuiden van de Sahara in de Sahel zone. In maart komen de ooievaars terug naar hun broedplaatsen om hun (oude) nesten te bouwen en te verbouwen. In april begint dan de broedtijd. In augustus - september begint de terugtrek naar hun overwinteringsgebieden.

De omgeving van een potentiële nestplaats moet in de eerste plaats voldoende voedsel voor de volwassen vogels en hun jongen bieden. Een volwassen witte ooievaar eet 300 tot 500 gram voedsel per dag. Dit zijn hoofdzakelijk regenwormen, grote insecten, muizen, en amfibieën. Voor de jongen is een zelfde hoeveelheid voedsel nodig. Om dit voedsel te verzamelen hebben ooievaars 200 tot 300 ha. vochtige weidegebieden nodig. In voedselarme gebieden hebben de ooievaars zelfs een jachtgebied van 2000 à 3000ha. nodig. Naar ondergelopen weiden en hooilanden gaat hun voorkeur uit.

De Uitkerkse Polder past perfect in dit beeld. Het 1400ha. grote natuurgebied met zijn meer dan 220ha. grote weidevogelreservaat biedt voldoende ruimte, rust en voedsel. Alleen de waterkwaliteit in de polder is slecht en kan een broedpoging verhinderen. Het slootwater is sterk vervuild door uitgespoelde mest en het overvloedig gebruik van pesticiden. Pas als de waterkwaliteit in alle sloten en poelen sterk verbeterd heeft de ooievaar hier een héél goede kans. Aan Natuurpunt zal het zeker niet liggen. Wij hebben voor nestgelegenheden gezorgd. De ruimte en de rust is er in de reservaatpercelen.

De laatste jaren zijn er ook grote inspanningen via natuurontwikkelingswerken geleverd waardoor het natuurlijk biotoop van ondergelopen weilanden en hooiland is kunnen terugkeren. Natuurpunt Blankenberge heeft er sterk in geïnvesteerd. Nu moet de witte ooievaar nog willen!

Ieder voorjaar trekken er ooievaars over en pleisteren ze zelfs enkele dagen. Dit is alvast een goede start

Het kunstmatig nest die op het dak van Groenwaecke wordt geplaatst heeft een diameter van 1,40 meter en is reeds van een primitief nest voorzien, wat als een start voor het potentiële koppeltje moet gezien worden. Onderzoek heeft uitgewezen dat ooievaars gemakkelijker nestelen als er reeds een begin werd gemaakt. Vanop het dak hebben de ooievaars dan ook een goed zicht over hun voedselgebied.

En nu maar wachten!

VII TEAMSAMENSTELLING

Architectuur, uitvoering en procescoördinatie

santermans+cielen architecten

Luk Santermans & Jochen Cielen
Erik Dewulf, Mark Jansen
Lange Koepoortstraat 49/2
2000 Antwerpen
tel 03/231 49 63
sc-a@pi.be

Bureau Bouwtechniek voor Architectuur

Kammenstraat 18
2000 Antwerpen
tel 03/231 53 95
fax 03/23 78 82
b.b@b-b.be

Adviseur restauratie

Giedo Driesen architect cv

Minderbroedersrui 51
2000 Antwerpen
tel 03/232 82 26
fax 03/ 231 66 47
giedo.driesen@dmarchitecten.be

Landschapsarchitectuur

CTRL - Z

Thomas Janssens
An der Rëtsch 34
6980 Rameldange
Groot-Hertogdom Luxemburg
tel 00352 349141

vanaf 1 januari 2004:

Jozef Vervaenestraat 23
9050 Ledeberg-Gent
tel/fax 09/231 09 29
thomas.janssens@skynet.be

Stabiliteit

Raymond Van Soens, ir-architect

Kasteeldreef 61
2970 Schilde
tel 03/353 80 55
fax 03/235 40 12
raymondvansoens@skynet.be